

140
1965

3

1965

0
7
C
A
M
A
3

ჩვენ ჩვენი ქვეყნის ქვეყნის

მარიამ ბარათაშვილი

...და როცა დამის დარჩენილ კარგებს აპკეცავს მთაზე დილის ნათელი,— ჩვენს სასთუმალთან ღამენათევი ქალი შეადებს მთაწმინდის კარებს, რომ ისევ ხმლითა და სახეე თასით, დადგეს, ამაღლდეს თბილისის თავზე.

განთიადიდან, როგორც მართვენი, აიშლებიან მისი შვილები... ბუღდეს სტოვებენ გოლიათები, თავთავის ბილიკს მიაშურებენ... და ყველას,—ქალს თუ ვაჟკაცს დალოცვილს,—

ვიტო უზიავო რამ ავგაროზი,— თან მიაქვს დედის გულის ნაწილი...

ასე ადიან ხარაჩოვებზე, რომ ზე ასწოონ თავი თბილისის... მყოდებიან ბაღებს, მოედნებს, სკოლებს, ქარხნებს და, კიდევ ვინ იყის,— ვის საღ მიიყვანს მისი ბილიკი...

...დგას ობელისკი ნარიყალაზე— ო, არა, არა! დგას თვითონ ქალი, ქართველი ქალი; და მოგონების ფილას ავებებს მწარით და ტბილით, ტბილით და მწარით...

...შორს კი დღეები, ვით აჩრდილები, ზოგნი—ლალისფერ მოსასხამებით, ზოგნი—შაგუნელი მოსასხამებით დგანან, წამწამებს ახამხამებენ... მათ უკვირთ ალბათ:

როგორ ავიდა ან როგორ დადგა იმ მთის კალთაზე ქართველი ქალი. რად უკვირთ ნეტაე?!—

ეს ის დედაა—თბილისის დედა, მტერს რომ უტევედა თავგანწირული... გრდემლსაცა სკემდა, ანბანსაც სწერდა და შეილსაც ზრდიდა ძილისპირულით... რომ ნარცებნარ დღეთა ხილვისთვის გადაერჩინა დედათბილისი.

...და ახლა, როცა ბინდისფერ კარგებს აპკეცავს მთებზე დილის ნათელი,— ჩვენს სასთუმალთან ღამენათევი— შეადებს ქალი მთაწმინდის კარებს... მტრისთვის ხმალი აქვს, მოყვრისთვის თასი,— სიყვარულით და შარბათით სახეე!... ..დგას ობელისკი თბილისის თავზე!

8976

ჩვენში ახლა გაზაფხულია. დნება თოვლი, ყინულისაგან იწმინდება მდინარეები, თავგამეტებით ეხეთქებიან ლოდებს მთიდან მომსკლარი, გაავებული ჩანჩქერები, ზამთრის ძილისაგან იღვიძებს მშობლიური მიწადორ-ველი; უკვე გაჩნდნენ გაზაფხულის პირველი პატარმლები ია და ენძელა, შა და შა, იჭყიელებს მერცხალი; ყველაფერში იგრძნობა, რომ თავის უფლებებში შევიდა გაზაფხული

ამ გაზაფხულის ერთ-ერთ ნათელ დღეს შენ მოწიწებით დაჰკრეფ ყველილებს, მოამზადებ უკვე დიდი ხნის შეგულებულ პატარა საჩუქარს და ძღვნად მიართმევ შენთვის ყველაზე ძვირფასსა და ახლობელ ადამიანს—დედას.

დედა—ვამბობთ და თვალწინ წარმოგვიდგება მისი ნათელი სახე, კეთილი, შუქჩამღვარი, ჩვენდამი უსაზღვრო სიყვარულით ასლავს თვალები, ვხედავთ იმას, ვის სახესაც პირველად აღიბეჭდავენ ჩვილის თვალები,—იმას, ვინც დარაჯად უღვას თქვენს ტკბილ ძილს, ჩვენს მიერ გადადგმული პირველი ნაბიჯის სიხარულს—ჩვენს პირველ სიხარულსა და სიყვარულს.

„ხოტბა შევასხათ ქალს—დედას, ყოვლისმძლე სიცოცხლის დაუშრეტელ წყაროს! უღედოდ არ იქნება არც გმირი, არც პოეტი... მსოფლიოს მთელი სიამაყე დედებისაგან მომდინარეობს!“—ამბობდა მაქსიმ გორკი.

და განა მარტო გორკი; მსოფლიოს არ ახსოვს არც ერთი, ცოტად თუ ბევრად გამოჩენილი ხელოვანი, მწერალი თუ ყალმის ოსტატი, რომელსაც ხოტბა არ შეგესხას ქალისთვის—დედისთვის, იმისთვის, ვინც თვითონაა სიცოცხლის წარმომშობი და მატარებელი.

მრავალმხრივია და დიდი საბჭოთა ქალების საქმიანობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. არ არსებობს სახალხო მეურნეობის და კულტურის არც ერთი დარგი, სადაც ქალებს თავიანთი შრომითი გმირობით, საქმისადმი შემოქმედებითა და მოკიდებულებითა და ოსტატობით არ გაეთქვათ სახელი. ის ნაზი და სათუთი ხელები, რომლის სითბოშიც ყველა თქვენგანი იზრდება, საჭიროების შემთხვევაში ვაჟკაცის მკლავივით ფოლადის სიმტკიცეს იძენს, მისი გონება მეცნიერების ჯერ მიუწვდომ მიჯნებს ეკიდება, და მთელ მოწინავე კაცობრიობასთან მხარდამხარ იბრძვის, რომ უღრუბლო იყოს ცა, რომ ყოველ დილით, დედამიწის ყველა კუთხეში სიხარულით გაიღოს სკოლის კარები, რომ ბავშვებმა ლაღად შესცინონ მზეს, სიცოცხლეს, სიხარულს.

დად მუდამ იყოს მზე, ეს ცა, ეს ბედნიერი ბავშვობა და დედის კეთილი ღიმილი!

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის შრომის და სპორტის სამინისტროს დასავლეთ საქართველოს რეგიონალური საბჭოს განცხადება

ქაქა

3 • 2 3 2 0 1 • 0 0 5

3 აპრილი 1918 წ. 430 მ.

ძვირფასო ბავშვებო, გაზაფხულის მხიარულ დღეს—21 მარტს, ვდღესასწაულობთ სახალხო ზეიმს—საბჭოების არჩევნებს. დღეს, ჩვენს რესპუბლიკის ხალხი ადგილობრივი ძალაუფლების გასაღებს აპარებს თავის ყველაზე ღირსეულ შვილებს.

მშრომელები საუკუნეების განმავლობაში ოცნებობდნენ თავისუფლებაზე, მზაგერლებთან სისხლისმღვრელ ბრძოლაში კვდებოდნენ ქვეშაღიტი სახალხო ძალაუფლებისათვის. იყო დრო, როცა კომუნისში, რომელიც ასე ახლო და რუალურია ახლა, „არჩილივით დადიოდა ევროპაში“ და მხოლოდ რამდენიმე გაბედული მებრძოლის ცნობიერებაში არსებობდა, რაც უმნიშვნელო წვეთი იყო კაცობრიობის უზარმაზარ ოკეანეში... მაგრამ როგორც, ყველაზე დიდ ყინვას არ შეუძლია შეაჩეროს გაზაფხულის კანონზომიერი მოსვლა, ისე ვერავითარმა შაგზებელმა ძალამ უსასტიკესმა წინააღმდეგობამ ვერ შეაჩერა კომუნისზმის იღვის კანონზომიერი გამარჯვება.

პირველად რუსეთის მშრომელებმა, ვ. ი. ლენინის ხელმძღვანელობით აანთეს დიდი ოქტომბრის ჩაუქრობელი ვარსკვლავი და ჩვენს სამშობლოში ქვეშაღიტი სახალხო ძალაუფლება დამყარდა.

ჩვენი საბჭოები, რომელშიც განსახიერება პოევა ხალხის ძალაუფლებამ, საბჭოთა წყობილების საფუძველია. დღეს საბჭოები ხალხის უფლებათა ყოვლისმომცველი ორგანიზაცია, მისი სიმტიციისა და ერთიანობის სარკეა.

ჩვენი ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს ამოცანათა გადაწყვეტაში სულ უფრო და უფრო მეტ მონაწილეობას მიიღებენ მშრომელები, რომლებსაც უკვე გამოუფუშვდათ სახელმწიფო მართვის ჩვევები.

ადგილობრივი საბჭოების არჩევნები მნიშვნელოვანი მოვლენაა ჩვენი რესპუბლიკის ცხოვრებაში.

რადგან საბჭოები ხალხის სრულუფლებიანობის საუკეთესო გამოხატულებამა, მათი ძლიერება ხალხის მასებთან მუდმივ კავშირშია. ამიტომაც მათ აქტიურობასა და ინიციატივაზე, მათ ორგანიზატორულ და აღმზრდელი მუშაობაზე ხედვითად არის დაზოკიდებული ჩვენი სამშობლოს ძლიერება, საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობა.

ჩვენი ხალხი დიდ, საპასუხისმგებლო ამოცანებს უყენებს ადგილობრივი საბჭოებს, მოითხოვს მათგან სამეურნეო და კულტურულ მშენებლობაში პრობლემების დროულად გადაწყვეტას, ქალაქებისა და სოფლების კეთილმოწყობის, მისახლეობის საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების.

ჩვენი რესპუბლიკის მუშათა, კოლმეურნეთა და ინტელეგენციის 45 ათასზე მეტი წარმომადგენელი ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატია. მათ შორის მუშა—6.265, კოლმეურნე—20.971, ქალი—19.697. ისინი ყოველდღიურად ხედებიან მშრომელთა ფართო მასებს, მათთან ერთად ჰქნიან მატერიალურ და სულიერ სიმდიდრეებს, იზრდენ წარმოებას და დაწესებულებებში ყოველგვარი ბიუროკრატიული გამოვლინების წინააღმდეგ.

წლებანდელი არჩევნები კიდევ უფრო განამტკიცებს ადგილობრივი საბჭოების, რადგან, საბჭოთა საარჩევნო სისტემა—ყველაზე დემოკრატიული მთელს მსოფლიოში—საშუალებას იძლევა ავიჩიოთ ღირსეული, ავტორიტეტული ადამიანები, რომლებიც აღჭურვილი არიან დიდი ნდობითა და უფლებებით.

ჩვენს ქვეყანაში დეპუტატი ხალხის ქვეშაღიტი წარმომადგენელია. ის იცავს ამომრჩეველთა ინტერესებს და უშუალო კავშირი აქვს ხალხთან, ანგარიშვალდებულება მის წინაშე, ცხოვრებაში ატარებს პარტიის პოლიტიკას, საბჭოთა კანონებს და მასებთან ერთად დაულალავად იზრძვის სახალხო მეურნეობის შემდგომი განვითარების გეგმის წარმატებით შესრულებისათვის.

მაღალი კომუნისტური შეგნებულობა, იდეურობა, ხალხისადმი უანგარო სამსახური საბჭოთა დეპუტატის განუყოვლები თვისებაა. ამიტომაც უკვე ის ხალხს, ამიტომაც მათჩინა იგი მისი ინტერესების გამოხმატვლად. ამიტომაც უწოდებს დეპუტატი თავის თავს ხალხის მსახურს, ამიტომ თვისის საბჭოთა ხალხი ადგილობრივი საბჭოების არჩევნებს დიდ სახალხო ზეიმად.

ბავშვებო, ყველა თქვენგანმა იცის, რომ ამ დღეებში განსაკუთრებული ფუხფუხის და მზაღება ავტოტუნტეებსა და საარჩევნო უბნებში, უფროსებთან ერთად, თქვენც უნდა იქნებით წვლილი შეგაქვთ ამ დიდი სახალხო ზეიმის სამზადისში, ეხმარებით საარჩევნო უბნების მორთვა-მოწყობაში, ემზადებით საზეიმო კონცერტებში მონაწილეობის მისაღებად.

ადგილობრივი საბჭოების არჩევნებთან დაკავშირებით, უტრნალის რედაქციამოში მოგიწვით საკარტელოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზინიდიზ კვამუცაძე—იგი გეხალურებთა ამ არჩევნების დიდ, სახელმწიფოებრივ მნიშვნელობაზე.

ამ მოთხრობას ჩვენს კონკურსზე დაბეჭდვის რეკომენდაცია მიეცა.

მორჩი კაჟალმაჰი

ეზო მარტო ჩაეიდა ზღვის ნაპირზე, იგი ნელა, არჩინად მიაბიჯებდა და თან ხელში ფოტოაპარატს ატრიალებდა. სწრაფად გაიხანდა ტანზე და წყალში გადაეშვა.

— ეს აზრი მეც დამებოდა, — მითხრა გოჩამ ჩურჩულთი და თავისი პატარა ჭოგრი მომიარეჟვა, — მივრამ შენ დამასწარი თქმა.

— არ შეიძლება, ყველაფერში არ შემეცილო, — მივეუბე წყნით.

გოჩამ ზღვის ნაპირი მოათვალიერა.

— ფოტოაპარატს კარგად ხედავ? — ვკითხე მე.

— როგორ არა, — თქვა გოჩამ, — მშვენიერად ვხედავ.

მეც გარკვევით ვხედავდი ყველაფერს, ვხედავდი რეზოსაც, იგი გახალისებით მიცურავდა ზღვაში და ერთბედავ არ მოუხელიდა ნაპირისაკენ.

— შენ რეზოს ადევნე თვალი, — ვუთხარი გოჩას, — ჭოგრით უკეთ დაინახავ. ფოტოაპარატს კი მეც კარგად ვხედავ.

გოჩამ ახლა რეზოს დაუწყო თვალოვალი.

გავიდა ცოტა ხანი.

გოჩამ ჩაილოპარაკა:

— ხალხს შეერია... სწორედ ისე, როგორც დავაირებთ. უბევ ვეღარც კი ვარჩევ სხვაში.

ზღვის ნაპირზე სწრაფად მატულობდა ხალხი. რეზოს ტრასაცმლის ძრვლები უკვე რამდენიმე დამსვენებელმა ძოიკალოთა. ძოივს ვხედავდი ფოტოაპარატს.

— მგონი მიხვდნენ, რომ ფოტოაპარატი საგანგებოდ არის დადგებული.

დრო ხელა, ძალიან ნელა გადიოდა.

— არაფერი გამოვა, — თქვა უცებ გოჩამ და ჭოგრი მოწყნად დაღრა, — ჩავიდეთ, ვიბანაოთ მაინც...

— არა, — მივეუბე მე, — სალომომდე რომ ვიქვდ, ფეხსაც არ მოვიცვლი. შენ თუ გინდა, წადი.

გავიდა ორი საათი, საცოდავად ვიხრუტეობოდი იმ პაპანაქებში. მორიგეობით ვდგებოდი. ფარდულში წყალს ვსვამდი და თვალოვალს განვაგრძობდი. ზღვის ნაპირი კი ამ ხნის განმავლობაში სულ გაივსო ხალხით.

უცებ, წამოვხტი და დავიძახე:

— ფოტოაპარატი აღარ არის! ვეღარ ვხედავ!

გოჩამ ჭოგრი მომიარეჟვა. აპარატი ვერც მან დაინახა.

— ნუთუ გამოგვეპარა, — თქვა გოჩამ ნაძალადევი სრმშვიდით. თან ისეთი თვალით გადმოხედა, ვიგრძენი, სამუდამოდ დიმიანსოვრებდა ჩემს ამ დოყლაპობას. — ჩქარა, ქვევით ჩავიდეთ. ისიც თუ დიოკარგა, რეზოს ვინ გააუბრჩედა...

რამდენიმე ნაბიჯით ჩავინაცვლეთ ნაპირისაკენ. ახლა გარკვევით დავინახეთ: იმ ადგილას, სადაც რეზომ ტანზე გაიხანდა, ერთი ბიჭი იჯდა და ხელში ფოტოაპარატს ატრიალებდა, ბოლოს გახეთქი გაახვია და, თითქოს არაფერიო, ისე გვერტზე დაღრა.

— გაემა, — თქვა გოჩამ სიცილითა და ოდნავ აღელვებით, — ახლა ცოტას მოიცდის, შემდეგ კი ადგება და გაიპარება.

მართლაც, რამდენიმე წუთის შემდეგ ბიჭმა შეხვეული ადლო, მშვილად წამოიღო და ნელი ნაბიჯებით მოსცილდა ნაპირს, მერე აუჩქარა, სწრაფად ჩაგვიარა და ქუჩაში გავიდა.

იქვე ცისფერი „ვოლგა“ გამოჩნდა, მაშინვე ვიცანი უშანგი და მანქანისაკენ გავეშურე. ყველაზე უფრო იგი გამოგვაღებოდა ახლა. ქურდიც იქითენ გაემაოთა. უშანგიმ კარი გაუღო და ქურდი შიგ ჩაქდა. წამით დაიშინო და შევეუყმინდი. მერე მანქანასთან მივირბინე; სწრაფად გავიდე უქანა კარი და ჩავკეტი. მალე გოჩაც იქ გაჩნდა.

— გავასერინე, რა, — ვუთხარი უშანგის, როცა ოდნავ დამიწყხარდა გულსიცემა, — ეს ჩემი აზხანავია, — გოჩამ მივუთითო.

— გავასერინო? — შეუყმინდა უშანგი და შეგვათვალეირა. მერე ქურდს მიუბრუნდა.

— იყოდე ფუნთუშა?

— ვიყიდე, — მიუგო მან და შეხვეული აჩვენა.

მე და გოჩამ ერთმანეთს შეგხედეთ და სმენად ვიქეცით.

— კარგი? ღირს? — კვლავ იკითხა უშანგი.

— არა უშვას... იქმევა.

— ქვევით იყიდეთ? — ვკითხე ქურდს.

— ჰო, — მომიგო მან.

ერთ ხანს ორივენი სდუმდნენ. მერე უშანგი ჩვენსკენ მობრუნდა და თქვა:

— ჩაიბო ახლა, ხომ ხედავთ, არა მცალია. სხვა დროს გავასერინებთ.

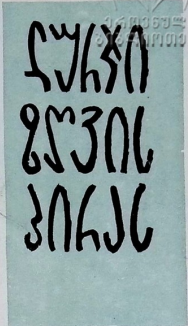
მე შევეყმინდი, გოჩამ მანიშნა — გადმოდიო. კარი უსიტუვოდ გავადე და გადმოვიდე. მანქანა რომ დიდირა, გოჩა სიმოვნებისაგან ხელეზის სრესას მოპყვცა.

— ახლა ხომ ჩავვივარდა ხელში. ხომ გაემა...

სახლში მარტო ვიყავი. ჩემს ოთახში ვიდექი ფანჯარასთან და ქუჩას ვაკუყურებდი.

უცებ დავინახე:

ქუჩაში ცისფერი „ვოლგა“ გამოჩნდა, ჭიშკარს მოუახლოვდა და გაჩერდა. მანქანიდან უშანგი გადმოვიდა. ჭიშკართან გაიარ-გამოიარა, თან ეზოში იხელებოდა. შემდეგ

შატავარი ჯამალ ლოლუა

* დახასრული. იხ. „პიონერი“ № 2.

სარკმლიდან ხელი შეჭყო მანქანაში და სამჯერ გაისმა საყვირის მოკლე, მკვეთრი ხმა.
ფანჯარას მოვიკვლი. კიბეზე ჩავედი და ქიშკარს მი-
ვუხალხოვდი.

— გაპარობა, — მითხრა უშანგიმ, — ლილი შინ არ არის?

— არაა, — მივეუბრე მე, ქიშკარი გავაღე და მანქანასთან მივედი.

უშანგი ერთ ხანს სდუმდა, მერე ნაძალადევი სერიოზულ-
ლობით თქვა:

— ისე, უძიებლო კი ყოფილხარ, კაცმა რომ თქვას! მამ, არ მივიტყვ კომკავშირში ხომ?

მე არაფერი მითქვამს. გავბედი გულგრილად ვთავალო-
ებრებიდ მანქანას.

— ლილის დღეს დაავიანდება, — ვთქვი ბოლოს, — შეიძლება სულაც არ მოვიდეს. სტუმრად არის წასული.

— ჰოო, — ჩაღაპარაჲა უშანგიმ, ნელა შემოუარა მან-
ქანას, მერე სატესთან დაჯდა, მაგრამ ძრავა არ ჩაურთავდა. კარავა ხანს იჯდა ასე.

მე სარკმელთან მივედი და უშანგის ციციბი:
— ფუნთუშა შეჭამეთ?

მან გაოცებით შემომხედა.

— ის ფორტაპარტი რეზისი იყო, — შმივდავ ვთქვი მე, — რუხო ჩემი ამხანაგია, შორიდან ვეფთვალფავლებ-
დით და დავინახეთ, როგორ მოიპარა იმ ბიჭმა...

— ვინ ბიჭმა?

— აი, იმან — ფუნთუშა ვიყიდეო, რომ გიხებრა... ვა-
ზეთში ფორტაპარტი ჰქონდა და შეზეუული.

— შეუძლებელია! — წამოიძახა უშანგიმ, კარი გააღო და მანქანიდან გადმოვიდა. — სისულელეს ნუ ლაპარა-
კობ!

— ასეა და. — ვთქვი მე, — ასეა...
უშანგი სდუმდა და ნერვიულად იკვნეტდა ტუჩებს. შემდეგ ხმადამლა მკითხა:

— ნუთუ მართლა მოიპარა?

— მართლა, — მივეუბრე მე, — ჩემი თვლით დავინახე. აპარტი რეზისია... გოჩაც იქ იყო...

უშანგი კვლავ სდუმდა რამდენიმე წუთს. შევნიშნე, რო-
გორ გამოეჩინა მისი საფეთქლებზე ოფლმა.

— ნუ გეშინია, — თქვა ბოლოს, — თუ მართლა ასეა, აპარტი არ დაიკარგება. მე გამოვართმევ და მოგიტან. მი-
წაში რომ ჩაძვრეს, იქაც ვიპოვი...

მე ხმას არ ვიღებდი და თვალუბში შევყურებდი უშან-
გის.

— წაშლი, ვგაასერინებ, — მითხრა მან და მანქანის კარი გამოაღო, — ლილი, ალბათ, მართლა აღარ მოვა.

რამდენიმე წუთის შემდეგ მანქანა ორსართულიანი სა-
ხლის წინ გაჩერდა.

— ავიდით... აქ ცხოვრობს ის ბიჭი. იქნებ შინ დაგებუ-
დეს.

მეორე სართულზე ავიდით. უშანგიმ კარზე დააკაუნდა არავინ გამოხმარებოდა. შემდეგ კიბიდან გასაღები ამოი-
ღო და გააღო.

ოთახში ტანსაცმლის კარადა იდგა. ერთი საწოლი და ერთი მაგიდა. მაგიდაზე ეყარა პაპირისის ცარიელი კო-
ლოფები.

უშანგიმ ოთახი შოთავალიერა.

— მოვებნით. აქ ეწინება სადმე.

ტანსაცმლის კარადასთან მივიდა. იქედან სამ- ფოტო-
აპარტი გამოიღო და მაგიდაზე დადო.

— იცნობ, რომელია?

— ეს არის, — მივეუბრე მე და „ზორკი“ ვიღე.

— ჰო, — თქვა უშანგიმ, — ცხადია, ეს იქნება, მაგრამ ორე მისია, საფეთხარი. ნეტა რად უნდოდა, რომ იპარავდა სულმა თუ წასულია იმ უბედურს. ეს კი — ჩემმა შეხედე

— „იკივი“. ხმა არავისთან დასმარა, რაც იყო, იყო... იმ ბიჭს ტყავს გავაპრობე. მეცოდება, თორემ კიბეზე რომ ჩა-
სვავდი, მაშინ ისწავლის ტყუას.

ფორტაპარტი კვლავ კარადაში შეინახა, მერე კარ-
თან მივიდა და მითხრა:

— ცოტა ხანს მოვიადრე აქ. მეზობელთან ტელეფონი. ერთ კაცს უნდა დაეურყეო... ახლავე მოვალ.

უშანგი გვიდა. ძე კარადასთან მივიდა. „იკივი“ გამო-
ვიტანე. საყვირ გამოვიტოვე და სწრაფად გადავხვედი ფე-
რი. მერე აპარტი გავხსენე, კაბეტი ამოვიღე და კიბეში ჩავედი. ფორტაპარტი კვლავ თვის ადგილას დადედი. ნე-
ლა ჩავეყვი კიბეს და ქუჩაში გავედი.

მე და ლილი ბაზრისკენ მიმავალ ავტობუსს ველოდე-
ბოდით. ლილიმ ბაისს შესასვლელთან დამინახა და სანამ არ წამოვეყვი, არ მომეშვა. მარტო წასვლა მეზარებოდა, —
და თითქმის ძალით წამომიყვანა. მაღე. ალბათ გოჩა და რეზოც მოვლენ და ამაოდ დამჩვენებენ ცდას...

უტეც გოჩა დავინახე. თვალი მოგვეკრა და ჩვენსკენ გა-
მოვიპარა.

— აი, შენი გოჩაც, — მითხრა ლილიმ, — მეტი რაღა ვინდა. ახლა როგე წამოხვალთ.

— რუხო? — იცოთხა გოჩამ. როცა მოგვიანსლოდა. — რუხო არ მოსულა?

— არ მოსულა, — მივეუბრე მე, — რამდენი ხანია აქ გელოდებით.

მოიპრდაპირე მხარეს მალაზია იყო. გოჩა ზურგიტ ბა-
ლის რკინის ღობეს მიყვარდნო და მალაზიის წინ მიმავალ ხალხს დაუწყაო თვალღიერება. თან დრო და დრო ბაღის შესასვლელისაკენ იხედებოდა.

— ხედავ? — წამოიძახა უტეც გოჩამ და შადრეკანისა-
კენ გაიშვირა ხელი. მეც იქით გავიხედე და რეზოს ფო-
რტაპარტი რომ მოიპარა. ის ბიჭი დავინახე.

— ვიცანი, — ვთქვი მე, — ხომ ისაა?

გოჩამ ფეხზე ფეხს დამადაცა. თან თვალთ მანიშნა. — არავფერი წამოკიდესო და თათქმული გვეჭონდა. ჯერჯე-
რობით საიდუმლო არავისთვის გავეჭმილა.

ლილიმე მიიხვდა უცნობისაკენ და მერე გაოცებით შეგვეკოო თვალი.

— თქვენ იმ ბიჭს საიდან იცნობთ?

— სალაც შეგებუდრია, — თქვა გოჩამ. ისე, გაცე-
ნობა.

— ჩვენს ინსტიტუტში სწავლობდა — თქვა ლილიმ. — შარხის გარკიტეს, პირველი კურსიდან. მგონი, ერთსულ თხუთმეტდღიანი პატარობაც მოიხანდა. უფრო მეტიც უნდა მიესაჯათ. მაგრამ თქვენმა მასწავლებლებმა — ანოც გოგიტყველმა უშველა. — მიაი ბიჭსმეილა.

— რა ჰქვია? — იკოთხა გოჩამ.

— მგონი, თემურია... ჰო, თემურია ჰქვია. კოგიტა-
ელი.

— უშანგი ხომ არ იცნობს თემურს? — ვკითხე ლილს.
 — უშანგი? — გაიოცა ლილი, — უშანგის მასშახს რაა საკმე აქვს.
 გიჩას თვალით ვანიშნე, — გვერდზე გავიდეთ-მეთქი. ლილის მოცვილით და ჩურჩული დავიწყეთ.
 ამ დროს ავტობუსი გამოჩნდა. ლილიმ გადმოგვხედა და დაგვიძახა:
 — არასად გამეპაროთ. აი, ავტობუსიც მოდის.

ჩვენს პირდაპირ ორსართულიანი შენობა იდგა. შესასვლელში დიდი ასოებით ეწერა: მილიცია.
 — სამივეს რა გვინდა, — თქვა გოჩამ, — მოდი, რეზო მიგვზავნოთ, ფრიადოსანია და ყველაფერს კარგად იტყვის.
 — არა. — თქვა რეზომ, — ვინც დაიწყო, იმან დაამთავროს.
 — ჰო. მართლა, — თქვა გოჩამ, — ზურა უნდა წავიდეს.
 — რატომ? აქი შენც დაგებდა ეს აზრი. გახსოვს, რომ მეცილებოდი?
 — აღარ გეცილები, — წაღი, შენც ხომ იყავი ერთ დროს ფრიადოსანი. შენც კარგად იტყვი ყველაფერს.
 — წილი ვყაროთ, — ვძღვი მე.
 — არა, — თქვა გოჩამ, — შენ გეცუტენის და შენ წაღი! შოლს მაინც ვყარეთ წილი. რეზოს მოუწია წასვლა; მან ერთ ხანს იყოფანა, მერე გაუბედვად გადაჭრა ქუჩა. ძლივს აათრია ფეხები კიბეზე.
 ჩვენ ღმილით გავაყოლეთ თვალი. მერე ქუჩას დავეყვიეთ ნელი ნაბიჯით. დრო და დრო მილიციის შესასვლელისკენ ვიხედებოდით.
 უკებ, შეგჩრდილთ და უშწყოლ აგწრიალდით. ქვევლიან, პირდაპირ ჩვენს შესახვედრად, ანიკო მასწავლებელი მოდიოდა. გვერდით ოთხიოდე წლის გოგონა მოჰყვებოდა.
 — სად დავიძალით? — თქვა გოჩამ ჩურჩულით.
 — სად უნდა დავიძალით, — მივუგე მე, — ჩვენ ხომ არაფერს ვაშვევთ.
 ანიკო მასწავლებელმა შორიდანვე შეგვინიშნა. როცა ახლოს მოვიდა, — შეჩრდა და ღიმილით თქვა:
 — სალაში მუშეცეტერებს... მესამე რა უყავით?
 — სალაში მასწავლებლო, — მივუგე მე.
 — სალაში, — ჩაიბუზღუნა გოჩამ.
 — რეზო რა უყავით?
 წამით შევყოყმანდით. მერე მილიციის შესასვლელისაკენ გავხედეთ:
 — იქ არის, — ვთქვი მე.
 — იქ?... — გაიოცდა მასწავლებელი, — იქ რა უნდა დააშავა რამე?
 — არა, — დაიბნა გოჩა, — კი არ დააშავა... არაფერი არ დაუშვევია.
 — ქურდები დავიჭირეთ, — მივეშველე მე, — ფოტო-აპარატი მოიპარეს და დავიჭირეთ. რეზოს ფოტოაპარატი... სხვაუ ბევრი რამ მოიპარეს ზღვის ნაპირზე... რეზომ იქ უნდა შეატყობინოს.
 მასწავლებელი გაოცებული გვაშვე და.
 — ქურდები? — გაიმეორა ბოლოს.
 — დიახ, ქურდები, — თქვა გოჩამ.
 — ფოტოაპარატი მოიპარეს? — გაიმეორა მასწავ-

ლებელმა, — მერე, თქვენ რა იცით, ვინ მოიპარა?

— ვუღარაჯეთ, — მივუთხრე მე, — დაედურაჯალი და ვნახეთ, ვინც ყოფილან.

— გვარებიც გაივით?

— გვარები?... გვარები არ ვიცი, — ამოვღერდე მე. საბურის ღრის გოგონა გაპარულიყო და უკვე შუა ქუჩაში მიფარფარებდა.

მასწავლებელმა თვალი შეასწორა თუ არა, მაშინვე უჩან დაედევნა.

— იქნებ არც ისე ცუდად არის საქმე? — ვფიქრობდი მე. — იქნებ სულაც არ იყო აუცილებელი მილიციისი მისვლა?

გოჩამ ხელი მტაცა.

— წამო ჩქარა!.. ჩქარა!

ქუჩა გადავირბინეთ. პირველ საირთულზე, კარგითან. რომელზედაც თვითონ წარწყურა: „მილიციის უფროსი“, რიგი იყო. რეზოს წინ უძვე აღარავინ იდგა. ჩვენ თითქმის ერთდროულად გვევლით მას და კარგბს მოვაცილებთ.

მანქანამ სვლა შეანელა.

გზის ნაპირზე გავიდა და გაჩერდა. უშანგიმ სარკმლიდან თავი გამოჰყო და მკითხა:

— აქ რას უცდი?

— შენ გიცდი, — ვუთხარი მე. მანქანას შემოვუარე, კარი გაავლე და შიგ ჩავუქეცი. შემდეგ დავემბატე:

— მაგვნივ გაუხვით, იქ ლილი გველოდება.

— მართლა? — გაუკვირდა უშანგის და კითხვის თვალით შემხვეულივითა, შემდეგ მანქანა დასძრა და მარჯვნივ გაუხვია. აქ ქალაქის ცოცხალ ბნელი ქუჩები იწყებოდა.

უკვე ლამდებოდა.

— რა მოხდა? — იკითხა უშანგიმ, — ლილის აქ რა უნდა?

— ისეთი არაფერი... აქ დაგვხვდება. შემდეგ კი შინ წავეთან.

მანქანა ნელა მიდიოდა მიხვეულ-მოხვეულ ქუჩებში.

— მარცხნივ, — ვკარნახობდი მე, — ახლა მარჯვნივ...

პირდაპირ, გააჩერე.

კარი გაავლე, გადმოვედი და ავტომობილის წინ დავედგე.

უშანგიც გადმოვიდა.

— სად არის ლილი?

— ლილი აქ არ არის, — მივუთხრე მე, — აქ მარტო მე ვარ.

— შენ? ამ სიშორეზე ტყუილად რას წამომიყვანე?

— ტყუილად არა, — ვუთხარი მე, — შენთან მოსილა.

პარაკებულ მაქვს.

ჯიბიდან ფოტოსურათი ამოვიღე და გავუწოდე:

— ამას იცნობ?

სურათი გამომართვა და დახედა.

— კარგად ვერ ვხედავ, — თქვა მან, — სინებელია... ვი-

ლაც ველოსიპედისი ბიჭია... აჰ, ეს ხომ შენ ხარ!

— მე ვარ. ეს სურათი ლილიმ გადამიღო. სწორედ იმ

დღეს მას ფოტოაპარატი აქვდა „მოპარეს“.

— მე რე?

— ის ფოტოაპარატი ახლა შენ გაქვს. ვახსოვს, მაშინ

რომ მაჩვენე? როცა შენ ვარეთ ვახვედი. მე დრო ვიხელ-

თუ და ფირი ამოვიღე, შემდეგ კი გამოვამუღანეთ და ეს

სურათი დაგებუქვით.

უშანგი სულმდა და გავკვირებული შემომძეკვროდა.

— აპარატი შენ მოიპარე, — ვუთხარი ხმადაბლა, — ხვალვე წაიღებ და პატრონს დაუბრუნებ. მისამართიც

მანდ არის, სურათზე; თუ გინდა, მე მომიცი.

უშანგიმ რამდენჯერმე შეატრიალა ფოტოსურათი ხელ-

ში, მერე წყნარად იკითხა:

— რომ არ მიუტუნო?

— მილოციაში წავალთ, — ვუთხარი მე, — იმ ფირსაც

წავიღებთ.

უშანგიმ მარცხენა ხელი მოიქნია და სილა გამაწნა. წა-

მით შევეტრტრმანდი. მერე განზე ვავებტი, ქვას ხელი ვტა-

ცივდა. მანქანის წინა

სარკმელს მოხვდა და

ჩამასვრია.

— დამასმენ, არა?

შე კინვლივანო!

დაიღრიალა უშანგიმ

და ჩემსკენ გამოქანდა,

მავრამ სინელივში რა-

ლაქას წამოვიღო და

მიწაზე გაიშლართა.

— აბა, სწრაფად! —

მომესმა გოჩას ხმა, —

ხელები გავუკრათ!

რამდენიმე წუთის

შემდეგ უშანგი შეკო-

ქილი იწვა მიწაზე. ჩვენ იქვე ვიღვით და ამაყად ვიღვებოდით. გოჩას და რეზოს ხელში კეტები ეჭირათ.

უშანგი წვალბით წამოვდა და გოჩასკენ წაიწია.

— არ გაინძრე, — უთხრა გოჩამ, — თორემ თავს ვაჩხეთებ ამ კერტს. ხომ ხედავ, ხელები შეკრული გაქვს.

— რა გინდო, თქვე ცინგლიანებო, — ახლა ხმადაბლა თქვა უშანგი.

— ზურამ რაც გითხრა, ხვალვე შეასრულე, — უთხრა გოჩამ და სურათი, რომელიც იქვე ეგვლო აიღო და ფრთხილად ჩაუღო ხალათის ჯიბეში, — ჩვენ ყველაფერი ვიცით და კიდევ თუ შეგინაშნო, არაფერი გიძველოს. უშანგი მანქანასთან მივიდა და ერთხანს დამსხვრეულ საბურთალოს უთხრა. ბოლოს ყრულ, გაბზარული ხმით ჩილა:

— კარგი... ახლა ხელები შემისხენით.

— გოჩამ კარი გაუღო და უთხრა:

— ჩაქვი.

— უშანგი საუკეს მიუჯდა.

— ხელებს ჭერ არ შეგიხსნით, — უთხრა გოჩამ, — იყავი ისე!..

სირბილით გამოვედით მთავარ ქუჩაზე. ჩვენ გამარჯვებული ვიყავით და იმდენად დიდი იყო გამარჯვების სიხარული, — ხელი სიარული არც კი შეგვიძლო. „ბრძოლის“ კმირი მე ვიყავი. ავი მე შევიტყუე უშანგი იმ ბნელ ქუჩაში. შეტაკებაში პირველმა მე მივლე მონაწილეობა და „პროლობაც“ მხოლოდ მე მერგო.

გოჩამ და რეზომ მაღაზიის გაქაჯაშებულ ვიტრინის წინ გამაჩერეს და ყურადღებით შემათვალიერეს. აღმოჩნდა, რომ მარჯვენა წარბი ოდნავ გამსივლიდა.

— არა უშავს, — თქვა გოჩამ, — შალე მოგიჩეხება.

არც კი ვგრანობდი ტვიცილს, პირიქით, — მიხარობა და ვამაობდი კიდევ ჩემი „პროლობითა“.

შემდეგ აუჩქარებლად გვემართებოდა შინისკენ.

უტყბ, რეზო შედავ. იქვე გვერდით, ქვის კვლეზე, საფოსტო ყუთი იყო მიკრული.

— წერილი? — იცითხ მან.

— ზო, მართლა.

გოჩამ ჯიბეში ჩაიყო ხელი და ნელა ამოიღო დაბუქებული კონვერტი. დახედა და ყუთში მოწონებით ჩაუშვა...

— როგორ ვაოცდება „ბატონი“ თეიმურაზო... — და მე მაშინვე წარმომიდგა თვალწინ თეიმურაზ გოგიტაშვილი, რომელსაც ახლახან მიუტანა ფოსტალონიზმა ჩვენი წერილი:

იგი მაგიდასთან დგას. ხელში წერილი უქირავს. იქვე ხედავდი კონვერტი გიბი.

დახედავა კითხულობს. ქალაღზე ლამაზად, გარკვევით წერია:

„შენ უჩინარნი ვართ, მაგრამ შენი ყოველი ნაბიჯი ვიცი. რაც მოგიბრავს, ყველაფერი ამ წერილის მიღებისთანავე დაუბრუნე პატაროს. გაძლევთ სამი დღის ვადას. მეოთხე დღეს თვითონ მოგაკითხავენ და ვერაფერი გიშველოს! პირველ რიგში — ის ფორტაპარატები, — კარადსი რომ გაქვს შენახული. ეს წერილი უშანგისაც წააბიოხ!“

ხელები უქანკალებს, წერილი ფარფატით ეცემა იატაკზე.

შემდეგ კარანას აღებს და ფორტაპარატებს მაგიდაზე აწყობს, ლოგინქვეშიდან დიდრონ ჩემოდნებს მოათრევს და იატაკზე აპირქვევებს...

— დიდებულა, — წამოიხდა ხმაშალა ოცნებაში წასულს, — დიდებულა!..

— და ვე ყველაფერი მე მოვიფიქრე, — თბობს გოჩა ამყალ, — თქვე კი მილოციაში მიჭერებოდი... ცოტა შენიც მიგობღვის წილი, — მომპაროა მე, — ეს ფრიალოსანი კი უნიჭო აღმოჩნდა.

— მე, — ბუზღუნებს თითქოსდა მეტრამეტად ნაწყვილ რეზო, — მე...

მეგრე უეცრად — მოწყვდით ადვილს და კისრიტებით გავეკანეთ ხალხით საესე ქუჩაში.

— ფესაც ვერ დადამს ჩვენს ეზოში... ფესაც ვერ დადამს! გასაგებია? — ამბობდა გაბზარებული მამაჩემი. კარებთან ვიდგე და ყველაფერი მესმოდა, ლოლის ხმადაბალი ტრიოლიც კი.

— მისი სოფლის კოლმურნებაში დავრეკე. თავსმევეული კაცია და ვერაფერი მოგუხერხეთო, — მისასუხეს. შინ მარტო დედა და უმცროსი მამა ჰყავს, მაგრამ მათი ჭავრი სულაც არა აქვს. მანქანა თაღლითობით იყიდა, ისე კი — ხმა დაავად, თითქოს ლატარის ბილეთით მოიგო... მიხვდი, ვინ ბრძანებულა ის შენი მეგობარი? შენ მანქანით სეირნობის გარდა არაფერი არ განიტერესებს. ის ბიჭი კი უსაქმოდ დაყალიბოს და, ვინ იცის, რით ირჩენს თავს.

ძალიან მიწოდდა გაესულიყავი და მეტყვა, — თუ რით ირჩენდა უშანგი თავს, როგორ წავასწარით ქურდობაზე; მაგრამ, რატომაც, ლოლი შემეცოდა.

მძიმე ფეხის ხმა მიწყდა. შემდეგ კარის კრილი გავიგონე. მამაჩემი კიბეზე ჩაიღოდა.

კარი შევიღე და შევედი. ლილი მაგიდასთან იჯდა და ფანჯარაში იცქირებოდა. თვალები ცრემლიანი ჰქონდა. მობრუნდა და შემთავალიერა, შემდეგ კვლავის საათს ახედა, წამოდა და ფარის უქან ჩაცმას შეუდგა. მერე ეზოში ჩავიდა და ქიჭურსაყენ გაემართა. მეც ჩავყვივი.

მამაჩემი ონკანთან იდგა და რეზინის მილს ამავრებდა ზეღ, — ალბათ ბაღის მორწყვას აპირებდა.

— იცი, სდ წაიღე? — მკითხა მან, როცა ლილი ჰეშკარს გასცდა.

— არ ვიცი, — მივუხე მე.

— არ იცის, — ბრახინად გაიმეორა მამამ, — შენ არაფერი არ იცი!..

მე კიბე ავირბინე, ხალათი გადავიცი და ლილის
დავედევნე.

ცა ღრუბლიანი იყო. მზე დრო და დრო უხალისოდ, უღ-
იმომოდ გამოიხედვდა ღრუბლებიდან, თითქოს ვილა-
ცას ძალიან გაუკავებიათ. ზღვა ამღვრეული იყო და
ხმაურობდა, უსიამოვნოდ ხმაურობდა და იფაფრებოდა.
თითქოს ისიც გაკავებულყო.

ლილი მერხზე იჯდა და ზღვას გაკუყვებდა. მეც მახ-
ლობლად ვიჯექი და ლილის ვადევნებდი თვალი. მე შე-
გონა, მან არ იცოდა, რომ იქვე ვიჯექი — რამდენიმე წა-
ბიჯის მოშორებით. უცებ იგი ადგა და პირდაპირ ჩემთან
მოვიდა, უსიტყვოდ მომიჯდა გვერდით. ერთხანს ვკუმ-
დი. ბოლოს ლილიმ მკითხა:

— ჩემს სათვალავლოდ გამოგზავნა? ასეც ვფიქ-
რობდი!

— არა, — მივუგე მე, — ჩემით წამოვედი.

ლილიმ ეჭვით შემავლო თვალი, მაგრამ არაფერი უთ-
ქვამს.

— არ გჯერა? ნამდვილად ჩემით წამოვედი.

ლილიმ ხმადაბლა თქვა:

— კაცს არასოდეს არ უნდა ჰქონდეს ხელი... შენ არც ისე
პატარა ხარ ახლა. კაცს ბევრი რამ უნდა აპატიო. უშანგი
ჩემი ამხანაგია მხოლოდ, და მეტი არაფერი. მამას კი
ჰკონია, რომ მისი მანქანით სიერნობა მაინტერესებს და
ამიტომ დაეუწყებოდა. უშანგი ისეთი ალალი ბიჭია,
ისეთი გულწრფელი... ხომ მართალი ვარ, არა? მე მგონი.
უშანგი არც ისე ცუდი ბიჭია, როგორც მამაჩემი ფიქ-
რობს.

— უშანგი ძალიან ცუდი ბიჭია. — ვთქვი მე, — ძა-
ლიან ცუდი!

— შენც ასე ამბობ? — გაოცებით წამოიძახა ლილიმ, —
მინც, რა დავიშავა ასეთი?...

— სილა გამაწნა, — მივუგე მე და მარჯვენა წარბზე
მოვისვი ხელი, — მაგრამ ეგ არაფერი, — უშანგი ქურ-
დია. ლუს ფორტაპარატი მან მოიპარა. სხვაჯე ბევრი რამ
მოუპარავს, ალბათ. მანქანა კი — ან ქურდობით აქვს წა-
ყიდი, ან...

მე დაწვრილებით ვუამბე ყველაფერი ლილის. როცა
მოყოლა დავამთავრე, იგი წამოდგა, ჩემთვის არც შემო-
უხედავს, ისე გაიარა ბალის ქოშკარი, ქუჩაში გავიდა და
პირდაპირ შინისაკენ გაემართა. მე უკან დავედევნე.

— ხომ ხედავ. — ვუთხარა, როცა დავეწიე, — შენ კი
გეგონა...

ლილის ყურადღება არ მოუქცევია ჩემთვის. თითქოს
არაფერიც არ გაუგონიაო.

მე შევჩერდი, უკან გამოვბრუნდი და ბაღში შევედი.
მერხზე ვიჯექი და ზღვას გაკუყვებდი. რომელიც ისევ
ისე პირქუშად ხმაურობდა და იფაფრებოდა.

ვიჯექი და ოცნების თვალით ვხედავდი:

ნელა წყნარდებოდა ზღვა. იფანტებოდნენ ღრუბლები.
მზე, წითელი მზე კეკლუცად იხედებოდა ზღვის ლურჯ.
უსაზღვრო სარკეში და იციწინდა.

მ. ბაღვაში: ვინ იქნება ისე
ნათლმზილველი, როგორც ღე-
და...

ნ. ბარბაქაძე: პოე. დედა-
ნი, მარად ნეტარნი, კურთხევა
თქვენდა, ტკბილსასოფარნი!

ბ. გმლისტი: არაფერი არაა
დედის სიყვარულზე წმინდა და
უანგარო, დედის უზენესი ბედნი-
ერებაა. გბედავდეთ თავის გვერ-
დით, და იგი თქვენ გგზავნით იქ.
სადღე მისი აზრით, სისარულს
იგრძნობთ: დედა მზადაა, სამუდა-
მოდ დაგმორდეთ, ოღონდ თქვენ
ბედნიერი იყოთ.

ბ. გმლისტი: ვასაოცარი ფაქტია,
რომ გენვის აღმოჩენა უმრავლეს
სომხს შესწავლავი დედები ჰქაფ-
და, და რომ, გენოსებმა გაცილ-
დით მეტი რამ შეიძინეს თავიანთი
დედებისაგან, ვიდრე — მამებისა-
გან.

მ. გორკი: ვადილოთ ქალი
ვადილოთ დედა! — ყოფილს შემ-
კლე სიცოცხლის უშრეტელი წყარო...
...ვადილოთ ქალი — დედა, ვის სი-
ყვარულსაც არა აქვს საზღვარი,
ვის მუხუსაც მოვლი მსოფლიო
გამოუწრდია.

ნ. ნიკარასოვი: ჩვენ გვიყვარს
დაი, ცოლი და მამა, მაგრამ
ტანჯვის დროს ვიკონებ დედას.

მ. შიშკოვი: დედის ბედები სი-
ნაზის განსახიერებაა: ბავშვებს
კარგად სწინათ ამ ბედებს.

მ. ვაბლივი: ვადილებთ მარად,
ვადილებთ მარად იმ ქალს, რომე-
ლსაც ეცხებით — დედას.

გიორგიანი
გრიგოლიძე

უკონკრეტო „აოსა“

დენინის მუზეუმში ექსკურსიანთა ვაჭუფი მოვიდა.

თბილისის სამოცდამეექვსე სკოლა ინგელსის ქუჩაზე მდებარეობს, ლამაზი, სამსართულიანი, წითელი აგურით ნაგები შენობაა.

ავათვე თუ არა პირველი სართულის კიბე, იქვე, მარცხნივ, პიონერთა ოთახი დამზალა.

პიონერთა ოთახი სავსეა მოსწავლეებით. ხუთიოდე წვეილი ჭადრაკს უზის, დანარჩენები დგანან, თამაშს აღდგენენ თვალს.

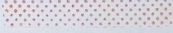
— უფროსი პიონერელმძღვანელი არ არის?

— ახლავე მოვა, — ამბობენ ბიჭები და სკამს მთავაზობენ, მაგრამ დაჯდომას არ ვაპირებ, გარეთ გამოვდივარ. გამომყვა ერთი ყმაწვილი, ისეთი, რომლის მსგავსის ნახვა ყოველთვის დიმილს იწვევს ხოლმე, — ბუბიულა, კეიილი და მხიარული.

— მე დაგეხმარებით ხელმძღვანელის მოძებნაში; ან სამასწავლებლოში იქნება, ან კლუბში, — მორიდებულად შემომთავაზა თავისი სამასხური.

— რა გვქვია?
— ვაჰანი.

- რომელ კლასში სწავლობ?
- მერვეში.
- პიონერი ხარ?
- არა, ახლახან შევედი კომკავშირში; სულ ერთი კვირაა, რაც მანდატი მივიღე, — შემომცინა ვაჰანმა.
- ეს რა გაგვირავთ აქ? — ვგვითხები, და ვათვალისწინებ სტენდებს, რომელთაც კიბის თითქმის მთელი კედელი დაუკავებიათ.
- ჩვენი სკოლის პიონერები რაზემე უღებენ საკავშირო დათვალისწინებებში ჩაებნენ. ესენი — ვალდებულებებია.
- საინტერესო საკმეები შეგიჩვენათ, თუ ქაღალდზე არ დარჩა!
- რატომ გგონიათ? — იწყინა ვაჰანმა.
- შეხედეთ „გონებამახვილთა ტურნირის“ პუბლიკებს. პირველ პუბლიკაში ნათქვამია: „ჩამოვყავილივით მზია-

რულთა და გონებაზავილთა კლუბი“.

— კლუბი უკვე მუშაობს. დღეს მეექვსე პირველ და მეექვსე მეთხუთს კლასის შორის ჩატარდება პირველი ტური. თუ დაგვეწყობით, გავგვარდებით. ვაჰანის დახმარებით, დაწვრილებით ვცემთ ვალდებულებების პუნქტებს, განსაკუთრებით — „გონებაზავილთა ტურნირისა“.

— კოსმონავტის დღესთან დაკავშირებით რაზმეული სასკოლო პარადს ჩატარებს. მოწყობა მოსწავლეთა ნამუშევრების დიდი გამოფენით; პიონერების ისაუბრებენ კოსმოსის ათვისებაზე, ტექნიკისა და მეცნიერების მიღწევებზე, — მისწინს ჩემი მგზური და შემდეგ პუნქტებზე მითითებს.

— საურბები პიონერულ კოფთან, — ესეც საინტერესოა. განზრახული გვაქვს სწავლულებისა და სელოვნების გამოჩენილი მოღვაწეების მიწვევა. კოცონთან, გულთადა საუბარში, ბევრ ახალ შევეტყობთ.

— პიონერული ტელევიზორი რაღა?

— სიმართლე გითხრა, ზუსტად არც მე ვიცი; უფროსმა პიონერებმდღევანელმა გეითხრა, — როგორც ზეპირი ეურნალები და გახეთქილი გეყვობა, ასე მოეწყობა პიონერული ტელევიზორი.

— საყურადღებო! აბა, ენახოთ შემდეგი პუნქტები.

— სხვადასხვა კონურსების ჩატარება, სახალისო მიზლოთეიკის შექმნა“; — ვკითხულობ მე. ვაჰანი მისწინს, რომ

სახალისო ფიზიკის, ქიმიის. მათემატიკის, ბიოლოგიის ლტერატურის შეგროვებას აპირებენ.

ვალდებულებების კითხვა შემწყვეტით და მაღლა ავიდით.

პიონერულმძღვანელი არც სამასწავლებლებში აღმოჩნდა.

— თუ განიტყურებთ, კიდევ გირვენთ ერთ სტენდს, — მეუბნება ვაჰანი და მისაღწე სართულზე აყვავარ. წინდის აქაც მთელი კედელი უყავია. ნაირფერი ყელსავეყვი აფენია ზედ: წითელი, ცისფერი, ჭრელი...

ვაჰანმა სტენდის ქვემოთ მიგრული ჯიბაკებიდან რამდენიმე კორსაონდენცია ამოიღო და გადმოშტა. ვხსნი ერთ-ერთს, ვკითხულობ: „გვერდნელ ბავშვთა პიონერული ორგანიზაცია ერნსტ ტელმანის სახელობისა; ტელმანელები ატარებენ ცისფერ ყელსავეყვს, რომელიც გვირმანელი ახალგაზრდობის კავშირის ცისფერი დროშის ნაწილს წარმოადგენს“. შემდეგ დაწვრილებით წერია პიონერული ორგანიზაციის აგებულების თავისებურებებზე, მის წარსულსა და აწმყოზე.

— აი, იმ დერეფანში ლენინის მუზეუმი, — შენიბის სიღრმისეენ მითითებს მგეზური.

— ყველაფერი გარეთ გამოტიკანიათ.

— ცუდაა?

— არა, პირიქით, სელომისაწვდომია — როცა მოსურვებთ, მამინ ნახათ.

— თითოეულ სტენდს ექსპოზიციამდლონი ჰყავს მიჩენილი. აქ მოდიან

ასაღმიდებული პიონერებიც, კომკავშირში შემსვლებიც; სწავლულები დიდი ბოლასი ბიოგრაფიას; მუშეები ახალი მასალებით შეიგებნა და გამდიდრდება; — ამბობს ვაჰანი. შემდეგ მიაშობს ტრეტიაკოვის მცირე მუშეების შექმნის საინტერესო ისტორიას. მიაშობს იმასაც, რომ განზრახულია მისი გამსწვლევა და სახვითი ხელოვნების სასკოლო მუშეუმაღ გადაკეთობა. დათავიერების პუნქტების მიხედვით განლაგდება ექსპონატები; შვირჩევა საბრძოლო დიდების ასსახეული რკინოდუქციები. „ლენინის ანდერძის კვალდავალ“ და „შვიდობის მსოფლიო მარშს“ დათმობა ცალკე კუბუბი...

პიონერულმძღვანელი კლუბზე არ დაგეგმა. ვაჰანმა პიონერთა ოთახამდე მიმაცილა და შინ წავიდა, რომ ისევე ჩქარა მიბრუნებულიყო. შობამდილებით დატვირთული ებრუნდები მოგატარაკებთან. პიონერულმძღვანელი ვალდობა ორქოზე თითქმის ფეხდაფეხ შემოიყვანა, — მაღალი, პირნელი ახალგაზრდა. მან უმამყოფილოდ გადახედა მოპაქრეებს.

— ტურნირი კლუბშია დანიშნული, აქ რატომ თამაშობთ?

ყველაზე გარეთ მიილაღებანს. ვხსნდით მაგიდასთან, ვსაუბრობთ პიონერული რაზმეულის ავკარზე... უეცრად, კარებში ბურიერიტი შემოიჭრა გოგონების ჯგუფი; აქაქმანდენ, კაცი ვერავისს გაუგებდა; მაგრამ, ტყყოლობა, ვალდობა ყველაფერი უქმოდა, მშვიდობა იჯდა და თავის ესწვება მათ.

— ისინი ვარჯიშობენ, ჩვენ კი — არა. ჩავფაღვლებით, — ამბობდა კარინე, მეექვსე პირველი კლასის რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე.

— ივარჯიშეთ, ვინ გილოთ? — უთხრა ვალდობამ.

— ჩვენი კლასის ხელმძღვანელი ავად გახდა, პატრონი არა გყავს, რომ გვაგარჯიშოს ვინმე.

— თქვენს თავს თვითონვე უპატრონეთ.

ბუზღუნით დატოვეს ოთახი.

— ესენი მეექვსე პირველკლასელები არიან, ეკონებაზავილთა ტურნირის“ ატარებენ ამ საღამოს.

— რაზე დავობდნენ?

— ტურნირის პირობები ცეკვასა და სიმღერაში შეჯიბრსაც ითვალისწინებს.

რაზმეულის საბჭო ვულდასიმო ადგენს ტურნირის კითხვარს.

ცოტა წაყარვიშება უნდოდათ, როგორც ამას მათი მტოტოქები აკეთებდნენ—მასწავლებლის უხდამხედველობითა და სხელმძღვანელობით.

— რატომ არ დაეხმარეთ?
— მიეჩვიონ დამოუკიდებელ მუშაობას.

კარები კვლავ გაიღო. შემოვიდა ვაჰანი, შეხვეული რაღაცეები და თოკი ეჭირა.

— სელმძღვანელო, დღევანდელი ტურნირი ცირკს დაეხმავსება; იმდენი ოთხი მოვიგოთ, რომ ბავშვები სიცილით დაწყებდნენ.

მაღე ქირის მთელი შმახდგენლობა მოვიდა: მხოტე უფროსი პიონერსელმძღვანელი ნატასა ლიხინესკაია, მერვეკლასელი ანჟელა და რიმა, მემვიდუეკლასელი მარინე.

საუბარში დრო გავიდა. მალა ავდივართ. კლუბში საჭადრაკო ტურნირი დამთავრებულიყო. უფროსკლასელები წასულიყვნენ; კლუს თავის სახე დაბრუნებოდა, — წედანდელივით როდღი იყო მაგიდებით ჩახერგილი, სკამები გაუწყკარებინათ და რაზმებს თავთავის ადგილი მოუნახათ.

კარებთან როგორღაც შემოგვეფანტნენ ყველანი და მარტო მე და გალოდა მუერჩრით ერთმანეთს. ვალოდიამ

მული იდგა, მაგრამ მაინც დაძაბული ჩანდა დარბაზში.

კლუსის კარები გაიღო. გამოჩნდნენ ქირის წვერები, ადგილები დაიკვივს სცენაზე. თავმჯდომარემ, ჩვენმა ნაცენამა ვაჰანმა, ერთხელ კიდევ გამოცხადა პაეჭრობის პირობა. ვაჰანსა რაზმებს თავითანი სიმბოლური სახელწოდებები: „ფროთოსანთა მოდგმა“, „აიოსი“.

— ფროთოსანთა მოდგმა“ იკისებდა დარბაზის მარჯვენა მხარეს, „აიოსი“ კი — მარცხენას, ხოლო მყურებლები უკან გადადიან, — იძლევა თავმჯდომარე კენჭარეულებას.

კენჭისყრით, პირველი შეკითხვა „ფროთოსანთა მოდგმას“ ხელა წილად. ვაჰანმა ხმამალა წაიკითხა წიგნობა. რამდენჯერმე გაიმორხა. მიხებულად უბასუსეს. ხუთი ქულა მოიპოვეს. დადგა „აიოსლების“ ჯერიც, არც მათ ჰგამეს სირცხვილი.

— რომელ ქვეყანაში მიედინება დუნი? „აიოსლები“ სხაპასხუპით პასუხობენ:

— გერმანიაში, ავსტრიაში უნგრეთში, ჩეხოსლოვაკიაში, საბჭოთა კავშირში, რუმინეთში, იუგოსლავიაში, ბულგარეთში.

— უუ, რა ადვილი შეკითხვა შევხვდით! — შემურდათ მოჭრებებზე.

— ვინ დაწერა ლერმონტოვის „ყაზახური ნანას“ მუსიკა?

— ვინ აღმოაჩინა ანტარქტიდა, და რა ერქვათ ხომალდებს, რომლებიც პირველად მივიდნენ იქ?

— სხეულის წონა სხვადასხვა სიმაღლესა და განეხუ?

— გამოიწვარით ვინა ავურისა, რომელიც სასწოროს ერთ მხარეზეა მოთავსებული და წონასწორობაში მოჰყავს გირა, რომელიც ნახევარ კილოსა და აგურის სამ მეთხებლს იწონის!

საზრინობა, ნაკითხობა, გავლილი მასალის საუბედიანი ცოდნა საჭირო ფიზიკის, ქიმიის, მათემატიკის, გეოგ-

რაფის, ლიტერატურის საკითხებზე საპასუხოდ. „ფროთოსანთა მოდგმა“ და „აიოსლები“ თავს აწონებენ დამსწრეებსაც და ქირის წვერებსაც. ქულათა რაოდენობა ხშირად მერყეობს, ხან ერთია წონი, ხან — მორეო.

მიმდინარეობს შეჯიბრი მხატვრული კითხვები.

მეექვსე მეთხე კლასის რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე კითხულობს მ. ლერმონტოს ლექსს „პოეტის სიყვარული“. ყალბმა პათეტიკამ და სცადონმა ინტონაციამ თამარს ვერ ვაამარჯვებინა. „აიოსის“ ხუთი ქულა დააკლდა.

სცენისაგენ ჩვენი ნაცნობი კარინე გარბის, ხელეებს იქნეს, ამხანაგებს ამხნევებს, — არ შევინათო. კარინემ მართლაც მხატვრული ისტატობით წაიკითხა ე. ბაგრიცის ლექსი „პიონერი გოგონას სიყვარული“ და გამარჯვებულად მოუტანა თავის რაზმს. დარბაზში ხმაური ძლიერდებოდა. როგორც მონაწილენი, ასევე მყურებლებიც ვედარ ერევიან საკუთარ განცდებს. ვაჰანის მიერ გამოხილინმა ხუმრობამ განსაკუთრებულად გაამხარავლა დარბაზში მყოფნი.

— ერთი, ორი, სამი... — დაიხარნენ. „აიოსელმა“ მოახერხა შეჭმა, მაგრამ მისმა მტოტოქემ შევილო უფრო შესანსლა, ვიდრე მარმელადი, თავივით ამოიგაზდა ფეტიკში და ცხვირის ცემინება აუტყდა.

ხარხარებდა დარბაზი. ჯერი ცქეპაზე მიდგა. თავიდანვე ფეხი აურიათ „ფროთოსანთა მოდგმის“ წარმომადგენლებს, ერთმანეთს ეჯახებოდნენ; იძლეუბული გახდნენ, ძირს ჩამოსულიყვნენ.

— ხომ გუებნობით, ჩავფლადებთ-მეთქი, — ნიშნს უტებდა კარინე ამხანაგებს.

კიდევ რამდენიმე შეკითხვა მისცეს მოპაეტრებებს. ტურნირი დამთავრდა. ქურუმ შედეგები შეაჯამა. 75:70. გაიამარჯვა „აიოსმა“. ქედს ტურში ისერიან მიექვსე მეთხე კლასელები...

ვაჰანი კვლავ დამეგზავრა. გაიხარა, როცა მოვუწონე ტურნირი.

— ეს მხოლოდ დასაწყისია, სხვებს უტეუქსად ჩავატარებთ.

— წარმატებებს გისურვებთ, ვაჰან!..

ქირის წვერები—რიმა (მარცხნივ), ვაჰანი და ანჟელა კვლადავიფინე ტურნირის შედეგებზე.

ადვილამდე მიმაცილა. თვითონ კი მომოგუენე დარბაზს მიუბრუნდა—ბავშვებს აწყარებდა; მხიარული ჟრია-

ნოკო ნოკაიქი

ფოტო ღაპით იაოთაავისა

ია
 ენებ ინე მახინე ვარ,
 გამოჩნდა არ ღირს ჩემი.
 სჯობს ამ ბუჩქში შევაუფრო,
 საშუალო ამ ღვარამბო.

(მღერის)

ვინ არ მიცნობს იასა,
 ციქვან გოგონასა,
 გამოჩნდები ბუჩქის წინ,
 ცას შეგხარი მზიანსა.

(შემოდის ნაკადული)

ნაბადული

ჩუბ-ჩუბი ჩუბ-ჩუბი მოგჩუბნებენ...
 აქით ვუბვივ, იქით ვუბვივ,
 ვრწყავ ყვავილებს, ბუჩქებს, მუხებს,
 წყურვილს ვუღვავ მერცხლებს,

შურბობებს.

ჩუბ-ჩუბი ჩუბ-ჩუბი მოგჩუბნებენ...

(გაღდის)

ია
 რისთვის ყვირის, წეტავი,
 ან რა ხმა აქვს — ღრიალი.
 აქ ვის ეძებს, რა უნდა,
 რატომ ჩამოიარა?

(ტირის)

მნემულა

დახეო, ეს ვინ გვწვევია,
 (ყვავილები იას თავზე დასცქერიათ)
 წილოვ ვეღარ იცანო!

ჩიბინსაბა

ვერა...

მნემულა

ეს ხომ იაა,
 მწვანე ბუჩქის ხიზანი,
 ღურჭთვალა და ტანია,
 მიწას არც კი აჩნია...

ჩიბინსაბა

ტირის!

ზაზრანა

ტირის!

ჩიბინსაბა

დახეო,
 ცრემლები აქვს სახეზე!

მნემულა (იას)

რა გატირებს, ლამაზო,
 ყინვამ ხომ არ დაგაზრო?

ია

არა... მაგრამ, იციო რა...
 მტკვით... ყინვამ კი არა,
 წინაღ ვიანაც ღრიალამ
 გვერდით ჩამოიარა,
 ჩუბ-ჩუბ, ჩუბ-ჩუბ, ჩუბ-ჩუბო, —
 ასე ჩაიჩუბნება.

(ყვავილები იცინიან).

მნემულა

ნაკადული ყოფილა,
 კეთილია, ნუ წუხუხარ.

ზაზრანა

ჩვენ არაღერს არ გვერძის,

ჩიბინსაბა

ფსევებს გვირწყავს, პირიქით.

მნემულა

ლამაზია საცქერლად
 მისი ღურჯი ბილიკი.
 შენც ლამაზი გოგო ხარ,
 რა გაქვს დასამალავი.

ზაზრანა, ჩიბინსაბა

შენისთანა კოპწია
 არ გინახავს არავინ.

ია

(გაბარებული)

მე კი ვწუხდი, მეგონა, —
 უწონო ვიყავ თვალ-ტანად;
 თქვენს სიმღერას ვისმენდი,
 გული ჩამწუღა პატარას.
 ამ გაფარჩხულ ბუჩქიდან
 გამოსვლავ კი არ მსურდა,
 მაგრამ ვხედავ, ეს შიშით
 სიწმირით დასრულდა.

მნემულა

გულში როგორ გაივლი
 ამისთანა ეჭვები!

ზაზრანა (ეფერება)

ღრო გაივლის და შიშაც
 მაღე გადაიჩევივ...

ჩიბინსაბა

ჩვენთან ყოფნა, ძვირფასო,
 ისევე შეგძენს მხნობას.

მნემულა

ახლა წეისი გამართავთ,
 გადავბღობი დღეობას.

ზაზრანა (ტაშს შემოკრავს)

რა კარგიაი რა კარგიაი
 სუფრაც აქვე გაეშალოო...

ჩიბინსაბა

მინდვრის გოგო-ბიჭებიც
 მოვიწვიოთ საჩქაროდ.

ია

კარგი, რა საქიროა!
 (წმეღს)

ნუ წუხუხობი, დობილო.

მნემულა (ყვავილებს)

რალს დღეხართ, ღრო არის,
 ნიავს შევატყობოთ.

(ჩიტისთავი ტაშს შემოკრავს, შემოდის ნიავი)

მნემულა

აბა, ჩქარა, ნიავო, ცელქო ბოუნიაო,
 დაურხინე ველ-მინდვრებს, უღარან

ტყეებს ირადი,

და შორს მცხოვრებ ყვავილებს,
 გადავიც რასაც ვისოვ;

ნიაში

რა გაღვამე?

ზაზრანა, მნემულა, ჩიბინსაბა
 ბუჩქნარში ია დაიხადა-თქო...

მნემულა

ყოჩივარდას, ქართულ წამბას,
 და გვირგვინს — თეთრ გოგონას,
 ნაწ კესანეს იცნობ ალბო,
 ქუთქუთას და ქონა-ქონას,
 ყველას, ყველას გადავიც, —
 მოხრძანებებს ვინც ისურვებს;
 ციციურას, ხარისძირას,
 ღვინას და ფურსულდებს,
 რომ კვლავი, ბუჩქის ახლოს,
 ელის ჩვენი საშოსხლო,
 (ნიავი გარის. ყვავილები სუფრას შლიან).

ნაწილი მორაბი

სპირაბი

დატრიალდა ცდილი ბები,
 გზას გაუღმა ჩქარი ფრენით.
 მზე ვიდრემდე შეიძეს იქით
 ჩავიდგა ჩაღოსდური, —
 ოსობე მხარე მოიჩინა,
 არ დაუყნადა გზაზე დიდხანს.
 საწეიმოდ მოგვლითო, —
 ყველა ნაცნობს მიაკისხა.
 წამოვიდნენ ყვეალები
 და გზადგმა ვინც კი შეხვდათ:
 — ჩვენც წამოვალთ ჩვენც წამოვალთ —
 აყვირდა ყველა ერთად.
 ვაიშალა, როგორც ნიხლი,
 იქ — პეზლები, აქ — ფუტკრები.
 მოდიოდნენ, მოხუროდნენ,
 ფრთხილ ეწეოთ საჩუქრები...
 და სულ მალე, მწვანე ბუჩქთან,
 ყველა სუფრას შემოუსხდა.
სტუმრები (ის უმღერაინ).

აჲ, შენა ღანახვან
 გული ვაგვიხალისა,
 მუღამ უხვად გეფოსოს
 სხვი მზის და მთავარისა.
 იაო, ია-იაო,
 თავი რად დავგებოაო?
 შენი გამჩენის გარამე,
 სხეულე კიბბა გვეაო.

მნძილა

შენ რად ხეღუმეარ, წამახხო,
 მითხარ, რატომ არ მღერი?
წამახხო
 ეხ, რა ვიცო, ჭაგრისგან
 შემოსაწვა ნადღელო.

წამახხო

რა ვღარღებხ, ღაია?
ჩინისთავა
 ვაგვიმოიღე, რა ვინდა?
წამახხო

წამახხო

იქნებ რამე გეწენია?
მნძილა
 გვითხარ...
წამახხო

წამახხო

მომწული თავიდან
მთირი შხაპილი
 ასე როგორ მიმართავ
 შენე უფროს მეგობარს?
წამახხო

წამახხო

შენ რა ვინდა?
მთირი შხაპილი
 ნუ გვარცხვენს

მნძილა

კარგი, კარგი, გეყოფათ
წამახხო
 რად ვაჩუმილი, სტუმრებო,
 გულგაა თუ ნადიმი

მნძილა

მერე, მერე იმღერეთ,
 ჭერ მიირთვით სადილი!

ჩინისთავა
 კორჩობავ, შენც ჭამე,
 არ შეგდგერის სიმორცხვე...

მნძილა

უფრო უფრო თამაღას!

წამახხო

ია-ქალა, იცოცხლი
 ეს საამო სურნელი
 არ მოაკლდეს ამ მინდვრებს.
 ღამე — ცვარ-წამს ვისურვებ,
 ღღე — სულ მზიან ამინდებს.
 ნურც გვენახოს წურასდროს
 შენი ღუგე გამხმარი.
 სულ ასეთი იყავი —
 ხახხასა და ახალი.
 მე კი შენს დასაცავად
 მუღამ მზად მაქვს ფარ-ხმალი.
 ია-ე...

(კიდევ აბირებს რაღაცის თქმას)

პაპილა

გეყო, ფუტკარო,
 ახლა მეც მაქვს სათქმელი!

წამახხო

ეხ, სასმელით კი არა,
 იის ცქერით დავთყვრა.

(სეგას)

მთირი

შეხეთ, შეხეთ თამაღას!

წამახხო

ხა-ხა ხა-ხა ხანცალებს!

წამახხო

იმიტომ რომ, სასმიხი
 სულ ძირამდე დავცალე...

მთირი

იუ, რა ტყბილი რამ არის,
 ჩით მზადღება ნეტავი?

წამახხო

ყვეალების წვენია, —
 ყვეალების ნეტკარი.

პაპილა (ის)

შენისთანა მარგალიტს
 განა სადღე შეგვტყუებთი?
 ჩვენს მწეთუნახავო...

წამახხო (ხაღაბლა)

შენ ვაგვიხა ეს ფრთხიბი!

კორჩობავ

რაო, რა თქვე, წამახხო?
 ასე რად იწვეილები?

მთირი

ღამე, თვალთ შერისგან
 ამოცხო ცრემლებით.

წამახხო

სულ ამ ყვეალებს რომ აქებთ,
 თქვით, რა გახდა ეს ია?

წამახხო

იას ვუბლით დღეობას,
 და ეს სუფრის წესია!

წამახხო

სუფრის წესი მეც ვიცი!
 რას მასწავლით ნეტავი.

წამახხო

თქვენი უპრო, ცუდი ვარ,
 უწეო შესხებავი?

წამახხო

ახა, იას რომ აქებთ,
 მე ნაკლები რითა ვარ?

წამახხო

შენც კარგი ხარ, წამახხო,
 რომ არ იყო დღეთავი?

წამახხო

ხა-ხა ხა-ხა ეს რა თქვა!

კორჩობავ

მართალია, მართალია
მნძილა

მნძილა

იას როგორ ეღერება
პაპილა

პაპილა

უყვარს ენის ჭარტალე...

ჩინისთავა

ყოულირინა!

წამახხო

ღოდგულა!
წამახხო

წამახხო

მა, დიდგულაც ვამხადეთი,
 მტრებთან ვჭადარვარ სუფრასზე,
 რად ვერ მივხვდი აქამდე!
 (დგება წასასულიად)

მთირი

კარგი, ღაო, დამწვიდელი!

ზამზახი
 შინ მივდივარ, გამოიწვიო
შუბტარი
 ოპ, ახეთი სიფიცხე
 არ შეგფერის ქალიშვილს.

ზამზახი
 გზაი გზა-მეთქი
მამულა
 არ იშლი?

ია
 დარჩი...
ზამზახი
 არაი გამოიწვიო
 (ამ დროს ნიავი გამოხტება და წინ დაუღ-

ენიპი
 დოღს დაქარაო, აბა, ჰეი
 თან სიშურაც დახსებეთ!
 (ზამზახს გამოითამამებს)
 ტაში ტაში გოგონი
 გამოგოვდი ცეცხოთა!

ჩეღლბს თუ არ გაშლიო!
 (ზამზახი მართლაც გაშლის ხელებს და ჩა-
 მოუღვლს)

ცისმავლი
 ისე უთხრა — უხსილად,
 ის კი მართლაც დაშინდა...

ია
 რა ლამაზად ცეცხავანი
შურსულა
 აი, შენმის ქალ-ვაფი!

შუბტარი
 რა ვქნა, ჩემო ბეზულავ,
 მეც მომინდა თამაში.
 (გღაბტება და ზამზახსა და ნიავს შუა ცე-
 კვავს)

შუბტარი
 გამოფიფიანი იახო,
 ციციწა გოგონიასო,
 ჩვენ ვაქოხებთ ცეცხავში
 ზამზახსა და ნიავსო...

(ფურცარი ის საცეცხაოდ გაიყვანს. ისმის
 ტაშისა და დოღის ხმა. უცებ, მწვანე ბუჩ-
 კიანი თავს ამოყოფს ძუნძულა დათვი.
 ეტყობა, მფერაობა. ყველანი ისე არიან გარ-
 თული ცეცხა-თამაშით, რომ დაღეს ვერ ამ-
 ჩნდვენ. გაოცებული დათვი კი თავს აყო-
 ლებს მოცეცხავე წყვილებს. ყირაზე წამოვა
 და შუა მინდორზე დაქდება)

ვინ ხართ ჩემსთანაო?!
 (ბუღვის. შეშინებული სტუმრები გაოფნე-
 ტებიან)

ენიპი
 თავს უშველო, არიპა!

ია
 ეს ვინ არის?!
მამულა
 ნაცეცხებით ვაქცივი,
 თუკი წამოიწვია. (გარბის)

ზამზახი
 ევაფიღებო მიშველოთ!

ია
 სად ხარ, დოღ ენძაო?!
შუბტარი
 ჩუმად იყავ, დაწმარდი
 აქ არა ვარ შენს მცეცხლად?

ია
 ჩემსკენ მოდიხ, ვერ ხედავო?
 დახტოვან და გამაქროხხ... (ტრირის)

შუბტარი
 იქით, იქით, ძუნძულავ,
 (წინ გადაიღობება)

თახ ხელი არ ახლიო,
 შენ კი გახწი, ნიავო,
 საფუტკრისკენ აჩქარდი
 მოგვაშველოდ დაშქარი...

ენიპი
 უჯი მივქრი... (გარბის)

ლათში
 ჰე, ვნახოთ,
 რა გულადიცი ბრძანდები.

შუბტარი
 სულაც არ შეშინაო,
 მარტო გაგიმკლავდები
 (ზურგს უკან ამოფარება და ხან ერთ
 მხარეს მიბნუბილებს, ხან — მეორეს)

ლათში
 მგონი, ცხვირში შემძებრა...
 უხ, რას შევბა ეს ციტი
 ააააფცინქი კმარა, შეჩერდი
 ახლა ყურში მიტერება,
 მთლად გაცეცხლდა ნამდვილად.
 ვაი ვაი ამ წრიაამ
 ჭირის ოღლი მალდინა...

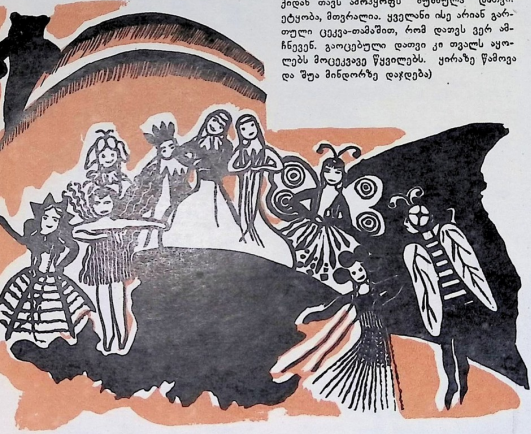
(გასავაითებელი დაძუნძულებს)
მამულია (იციინიან)
 შეხებ, როგორ აწვადღებს!

მამულა
 ოპო, შენ გენაცვალე!

ლათში
 დაიცადე, ზუფილავ,
 სულიწმოქმა მაცალე! (მღერის)

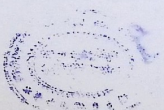
ეს მინდორი, ეს ჭალა,
 აგერი, ის ტყეც ჩემია,
 როცა თაფლით დაფორტბი,
 კორჩალი მიჩვევია.

შუბტარი
 წადი, ტყეში წაბრძნდი,

გამო, თორემ ამ გულზე
 ციცილი შემომეცია
პეპულა
 რა ბიჭია, რა ბიჭი
პანპილში
 ტაში ტაში ტაშიო
თითერი პანპილი
 მე გამოვალ, ზამზახო!

ლათში
 და-და-და-და-და-და
 ეს რამდენი ვიარე!
 თაფლი ვგემე თათითა,
 თავით ვცოტრიალდე.
 მე რომ ვხდებდი, — შენისგან
 მზე ღრუბლებში ქანაოს.
 აბა, ერთი გამოდით,

იქ განაგრძე ღრეობა.
 აქ სურრა ვაჟებს გაშლილი
 აას ვუხლით ღღერობას.
ნიპი (შემოვარდება)
 გაუმავრდო, ფუტკარი,
 მოღის ჭარი დამხმარე!

ფუტკარი
 სხვა რა უნდა ვიღონო...
 (ნესტარს დაქვრავს)

ღამი
 ვაი, ღამეა ნესტარი!
 ამას რას მოვეწვართ!
 უხ, რა მწარედ დამჩხვლიტან
 ჩემსკენ მოჭკრის ეს ჭარიც!
 (შემოვეყლებიან ფუტკარები)

ფუტკარი
 ბზუ! ბზუ! დავესიოთ,
 დავებინოთ და გავასიოთ!
 დათუნია ურჯულო,
 ტყისკენ წვაძუნძულო!

ღამი (გარბის)
 ვაი ვაი მიშველით
 თვის მტრის ჭარი დამეცა!
 (ფუტკარები მისლდვენ)

ნიპი
 ნახეო, როგორ ბლადა?
ფურსულა
 მასე უნდა გარეწარს!

ნი
 უვილა აგვაწიოკა...
ჩიტისთვალა
 მართლა მხეცი!
კორჩიოტა
 ნადირი!
ნიმელა
 ჩავიშხამა ყვაგილებს
 მხიარული ნადიმი...

ნი
 ჩქარა, ფუტკარს მოხედო,
 დადლილია ნაბრძოლი...

ნიმელა
 აბა, სწრაფად, ნიავო,
 ვავუშალოთ საწული
ნი
 ხმს არ იღებს...
ჩიტისთვალა
 ძლივს ხუნთავანს...
სამხახი
 ვისზე არის გაწურალი?
ნიმელა
 ნესტარი რომ დეკარვა,

კერც იცოცლებს საწული
 ცინთვლი
 როგორ შფოთავს, შეხედეთ!
ჩიტისთვალა
 ალბათ სტეია ძალიან.
ნიმელა
 წული, წული შევასვაო.
კორჩიოტა
 წული უკვი დალია.
ნიპი
 წავალ, წნახვ ბალახებს —
 მრავალმარღვას, სამურასს,
 წავალ, წაბას მოვეტან
 და უთუოდ განეწურნავთ.
ნიმელა
 მართალი ხარ, ნიავო!
სამხახი
 შენმა გულმა იხაროს!
ნიმელა
 მოვარჩინოთ ფუტკარი,
 ყველა ღონე ვიხმაროთ.
ფუტკარი
 არა, ჩემი იარა
 აღარ განეწურნება,
 მაგრამ სულაც არ ვწუხვარ —
 ია ხამ გევახს უწნებლად!
 ერთს გთხოვთ: როცა მოვედგები
 თქვენს ძალით დამმარხეთ. (ყვდება)
სამხახი
 მორჩა...
ცინთვლი
 თვალი დახუტე.
ნი (ტირის)
 დახეთ, ფრთებსაც არ არხებვს.
ნიმელა (იას)
 კარგი, იავ, დეწენარდო,
 წუ ინახე მაც თვალებს...
 უკვადიო, სიცოცხლეს
 ვინც გმირულად ამოვარებს.
 (მწუხარედ დასცქერიან ფუტკარს).
ფ ს რ ღ ბ

უპაიღიღამი (გახარებულნი)
 ჰოდა, ჩვენი ძუნძულაც
 მალე დათმობს ამ მხარეს!
ნიპი (დათვის სულს უბერავს)
 შეც აქა ვწარ, შენს გვერდითი!

ნი
 (აქამდე თვალეზზე ხელი ჰქონდა აფარბულნი)
 — ვაი, ისეც იბრძვიან!
ღამი (იჭერს ფუტკარს)
 აბა, ხელშიც ჩავიგდე!
 ხომ დაწნებდი, ბიძია!
 რა ნამცეცა უოფილა!
ფუტკარი
 ნესტარს დაკვრავ!
ნიპი

წუ ჩქარობს!
უპაიღიღამი
 ნესტარი რომ დეკარგო,
 შენც მოკვდები, ფუტკარიო!
ნიმელა
 გზას გახედო, ცისთვალო,
 არაფერი გამოგჩრებს.

ნი
 რატომ დავივიანეს?
ცინთვლი
 აგერ, უკვი გამონდნენ!
ღამი
 ასე, ჩემო ბატონო,
 ახლა უნდა დავტოვო!

8976

საბჭოთა კავშირის დახმარებით აშენებული სახერხე ქარხნის ხედი.

კახეთი

ამ ორი წლის წინ „მთავსადგარკარეოშენის“ სახელწოდებით კომიტეტმა გვიანში მიზანობის სამუშაოდ სხვა საბჭოთა სპეციალისტებთან ერთად, ვაშლით და კაქუქ წერტილოვანი ტექნოლოგიური დანადგარების დამონტაჟებზე, ხეტის დაშეშეშეშეშე ქარხნის შეენელობაზე.

გვიან—დასავლეთ აფრიკაში, ატლანტის ოკეანისთან მდებარეობს. წლის უკვე დროს ზურმუხტისფერად ხახხახებს ამ პატარა ქვეყნის მიწა-წყალი; შვედობიანი და შრომისმოყვარე მისი მოსახლეობა მაგრამ უველგან ქარ კიდევ აშკარად ჩანს ბარბაროსული კოლონიალიზმის ნაკვალევი. გვიწოდებ ხალხს ხომ მრავალი წლის მანძილზე უმოწყალოდ ეწოდებდნენ ფრანგი კოლონიზატორები. იმის აღმანიებად არ თვლდნენ ადგილობრივ მკვიდრთ, მარნებში აშეშებდნენ მათ, ურცხვად მარცხებდნენ ხანებით, ციტრუსებით, კაკაოთი შიღარკ ქვეყანას.

სამაგიეროდ, გვიწოდებ გულში სანდომოდ შთაინერგა „თერთი ბატონებისადმი“ დრმა სიმულელით. და აი, მოლას, აფრიკის სხვა ხალხებთან ერთად, გვიწოდებ ხალხმაც დამსხვრია მონობის ბორკილები, თავის მიწა-წყლიდან განდევნა ფრანგი კოლონიზატორები და შეუდგა დამოუკიდებელი რესპუბლიკის აშენებას.

საბჭოთა ქვეყანამ პირველმა გაუწოდა დახმარების ხელი ახალგაზრდა რესპუბლიკას. ჩვენი დიდი საშობლოს უაგარო დახმარებით გვიწოდებ აშენდა და შენდება მთელი რიგი მსხვილი სამრეწველო და კულტურული ნაგებობანი; საბჭოთა სპეციალისტები გვიწოდებ კომდეგებს უზარებდნენ თავიანი ცოდნასა და გამოცდილებას... თავის მხრივ, გვიწოდებ ხალხი უღრესად აფსებს ამ მძერი მზარეველობას. თუ პირველი ხანებში ჩვენი—საბჭოეთის წარგვანილებს—ადგილობრივი მცხოვრებნი ისევე უნდობლად გვაუწყებდნენ, როგორც ყველა თეთრკანიანს, შემდეგში დღის სუკურულითა და მეცობრული გრძობით განმსვლდნენ ჩვენდამი.

გვიწოდებ უკონის დროს ბერი მეგობარი შევიდით, მთ შობის,—ბავშვებცი-მოგითარბობთ, თუ როგორ დავუმეგობრებით მე და ჩემი აშხანაგ—ინტენ-ტი პავლე ერთ-ერთი გვიწოდებ ბიჭუნას.

საღამო ხანი იყო. მე და პავლე სამუშაოდან გბრუნდებოდით. გზის ერთი მოსახვევითან უტრობმა ცაცხ ბელი აგვიწია და მანქანა გავგვიჩერებინა. კაცის გვერდით აცრემულბული ქალი იდგა. მიმოუღარე თვლებითა და ხელის ნიშნებით მიგვხვედრებდა, — იშვი მახლობლად, თინით შელუსილი ქობისკენ გავყოლოდით. უარი ვერ ვუთხარით, მანქანიდან გადმოვედით და უკან გავყვივით.

ქობში, ხის საწოლზე, ბიჭუნა იწვა. ფერადი ნაყურებისგან შეეკერილი საბანი ეხურა, თავიქვეშ მუთოქა

ედო. სახე ოფლით ჭქონდა დაცკარული და მთელი ტანით ძაქაქაგებდა. მე და პავლეს ექობისას არა გავევებოდნენ რა, მაგრამ დიდი მიხვედრა არ უნდოდა — ბავშვი მიძი-ფი ავამწყოფი იყო.

ბიჭუნას მამა ავამწყოფისკენ დაიხარა და წყნარ, ალურკიანი ხმით თქვა:

— კასი!
ბიჭუნამ წაწამებში შეარბია, მერე ნელ-ნელა გაახილა თვლები და, რთვა მის წინ ორი უტრობი თეთრკანიანი დანახა, შოშარევი მხერა თავის შობლზე გდაიტანა, თთქოს შველს სთხოვდა მათ. „ჩინ იცის, — გავიფიქრე მე, — რამდენჯერ სმინა დედისაგან თეთრი ბატონების გულქვაობასა და ულმობლობაზე. რა იცის ამ პატარამ, ვინა ვართ ჩვენ... თეთრკანიანები ვართ? — მამასამე, მისი ფიქრით, კარგს არაფერს არ უნდა მოელოდეს ჩვევენა...“

ახლოს მიველი კასითან, მინდოდა ხელი დამელო შეტლზე, მაგრამ კანშიმა შემზარავად შეწყვირა, თავზე საბანი გადაიფარა და საწოლის შორეულ კუთხეში საცოდავად მიიკუნდა.

დაყოფნების დრო არ იყო. ავამწყოფი სასწრაფოდ უნდა მიგვეკუპუნა ექობთან. კასიის შობლუბი მიე-

ხალხური შემოქმედების ნიმუშები.

ხიდან გამოკვეთილი ფიგურები.

დალ დედას გაყოლოდა ჭუნგლებში. გვეყვინა. გვიწოდოდა, ჩვენი საჩუქარი — პატარა სკამი — პირად აღ კასიმისათვის გადაგვეცა; იგი, ახალი ნაავამყოფარი, ჩვენ მოლოდინში ჭობის კართან ცივ ქვაზე ჭდებოდა ხოლმე. ვიცოდით, — ჩვენი საჩუქარი ძალიან გაახარებდა. რალს ვიხამდით. სკამი კასიმის მამას გადავეცეთ. მან მოკრძალებით გადაგვიხადა მადლობა და თითო ჯამი პალმის ტყბილი წვენი — მანვი მოგვეწოდა, რომელიც დღე საამოცენებით დალოეთ; შემდეგ მაიმუ-

ახველრეთ, რომ ბავშვი თბილად შეეფუთხათ და ექიმთან გადაეცოლოდნენ. ისინი ყოყმანობდნენ. ჩანდა, არ გაანდით ფული, რაც, მათი აზრით, ექიმისა და წამლებისათვის დასჭირდებოდათ. ახსნა-გამანართება არ დაგვიწყია, სწრაფად გავიხადე ჩემი თბილი მოსასხამი, წამოვსვი ატრიე-ბული კასიმი და მოსასხამი შემოვახვიე; შემდეგ ხელში ავიყვანე და მანქანისკენ გავემუხრეთ. დღე-მამაც თან გამოგვეყვა.

სამუთა ექიმის ბინამდე ოცი კილომეტრი იყო გასავლელი. მანქანა გამალუბით მიჰქროდა. მე გულზე მყავდა მისუტებული შავი ბიჭუნა. მისი სახე და პატარა ხელები სიცხისაგან ვარვარებდა. ვგრძობდა, რომ კასიმი ჩვენამდე თანდათან ნიღბით იმსუგებებოდა, მისი მკლავები თანდათან უფრო თამამად ეხვეოდა ჩემს კისერს; ბავშვის ნორჩ გონებაში უკვე ისახებოდა აქამდე მისთვის უცნობი არსება — „ქეთილი თეთრი“, როგორც გვეძახდა ხოლმე იგი შემდგომ.

...აპულემ მანქანა დაამუხრუტა. ყველანი ვადმოვედით და ექიმის ოთახში შევედით.

ექიმმა გულმოდგინედ გასინჯა კასიმი, მოეფერა, ხუჭუჭ თბაზე ხელი გადაუსვა და გერზეხ ენაზე ჰკითხა: „ეი კვალი?“ (გერზეხ — ერთ-ერთი

გვინეური ტომია, ცხოვრობს ჭუნგლების რაიონში. კასიმი გერზეხელი იყო. „ეი კვალი?“ ნიშნავს — „ხომ კარვად ხარ?“). ბიჭუნამ გაულომა ექიმს, მერე ჩვენ ვადმოგვხედა და თავი მორცხვდა ჩალუნა.

ექიმმა რეცეპტები გამოწერა. მე და პავლე ისევ მანქანაში ჩავსხედით და ოკოლდე წუთში მოვიდინეთ წამლები. კასიმისთვის პირველი სამკურნალო პროცედურა უკვე ჩაეტარებინა ექიმს.

ბავშვს საჩუქრები ვუყიდეთ და თავის დედ-მამიანად ისევ შინ მივიყვანეთ. სამთავეს თვალენი უბრაწყინავდით სიხარულით და მადლოვრებით.

გადაოდა დღეები. ექიმი, ჩვენთან ერთად, ყოველდღე ავიხადა ავადმყოფს. მიგვქონდა ტყბილი ნამცხვრები, კამფეტები, რომლებიც სამუთა კავშირიდან მოგველიოდა. კასიმი თანდათან გამოჯანმრთელდა. ძალიან შეეფთოსეთ ერთმანეთს.

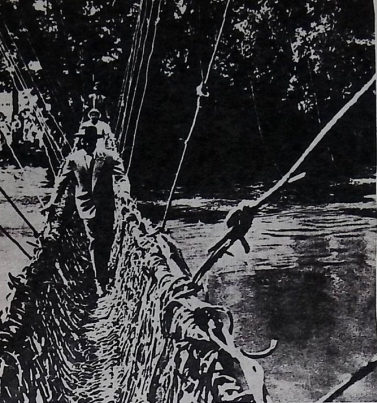
ერთ დღეს, მე და პავლემ ქარხანაში ხის პატარა, ლამაზი სკამი გადავკეთებინეთ, და იმ საღამოსვე გვექანდით კასიმთან. ჭობის წინ კასიმის მამა მოგვაცივებდა, რომელსაც ხელში ცოცხალ მაიმურს ეჭირა და ნაზად ეალურსებოდა. თვითონ კასიმი არ არსად არ ჩანდა. მამამისმა აგვიხსნა, რომ კასიმი ბანანების საყრუ-

გვერდით ქალები სხუთ-რიბა მარცხლიკა ნაყავან, ღანჯული უქსურთაჟან, მხხარასკა შეხუცე, დომის მგაგნი საუმელი კეოღება.

ასე შევადმივიხვებ ერთ-ერთ უცხოელს. ვაბაჯებში გაერთიანებულ გვინეულ ბავშვებს. ქალაქის მდებარეობას ამრულდეს ხის ღირსებები, წერებს არავინადა.

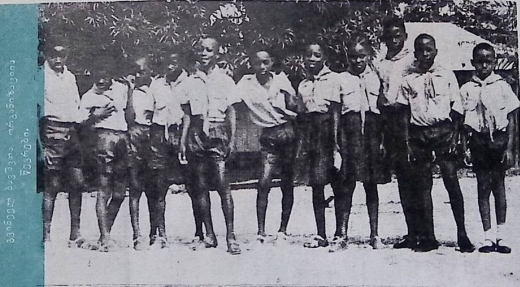

ლიანებისაგან დაწნული და ლიანებზე დამკვდრული ხილი, პეტი ხილია გაკუმების საიდუმლოები მხოლოდ ადგილობრივმა მკვებებმა ქალებმა იციან.

ნი გამოგვიწოდა, თან შიგვეხედოდა, რომ ეს საჩუქარი კასიმისაგან იყო. ვიცოდით, უარი ეწყინებოდა, — მაიმუნი გამოგვართვით, მაგლობა ვადავუხადეთ და გამოვემწვიობეთ. მანქანაში რომ ვსხდებოდით, ქობსუკან ნაცნობმა სახემ გაიეღვა. მამონი დაგბრუნდი უკან, შემოვუარე ქობს და... იდგა პატარა კასიმი ბრივალა, ცრემლიანი თვალებით; ხელში ეჭირა თოკის ნაგლეგი, სწორედ იმ თოკისა, ნასუჭარ მაიმუნს რომ ჰქონდა ყელზე შემორჩენილი. კასიმს თვალეში ჩავეხედე... იგი ვულამოს-

კენილი ტირილით მიმვარდა... „არა, მე მაიმუნი არ მენანება“, — იძახდა და თან მთელი ტანით მეტყვოდა. კასიმი ხელში აიყვანე და მკერულზე მიგვარი. ვიგრძენი, — რაოდენ უშიძმა თავის საყვარელ მაიმუნთან განშორება... პავლეს ვანიშნე, — მაიმუნი ხელოდან გაეშვა. პაწაწინა ცხოველი, თითქოს მიხვდა, რაც ხდებოდა, მზარზე შეახტა კასიმს და თავი საყულოში ჩაუყო... კასიმის თვალები კი გვიცეკვრდნენ აუწყრელი მადლიერებით.

მთარ ჩისლაძე

გამწეულ ბავშვთა ორგანიზაცია

დღეა: ჟინ, აქვარი-
შში თევზის წალი გა-
მოუცვადი?
ჭიონი: არა, დედიკო.
დღეა: რატომ?
ჭიონი: მათ ჭრ იხივ
არ დაუღვევათ, გუშინ რომ
ჩავესხი.

ჭიონი: მამა, სისწულეში
შეგიძლია წერა?
მამა: მგონი, შეიძლება.
ჭიონი: თუ ასეა, ჩააჭრე
შუქი და ბელი მოაწერე
ჩემს დღიურს.

სტუდენტო: ჩანს, თქვენი მეთოდი
ძალზე მოძველდა; სანაწილს ვეძებ, რომ
ამ ხილან ორ კილოგრამას ვერ დაჯერდეთ
ვაშლს.

მეზბადე: მართალი ბრძანდებით, —
რეს მსხლის ხეა.

— რით განსხვავდება აქლემი სხვა
ცხოველებსაგან? ჩა აქვს მახ ისეთი,
რაც არ გაჩნია სხვას? — შიშითხა მას-
წავებელი კლასს.
— კოზაკი, — ერთხმად მიუგეს მოს-
წავლებელმა.

— რატომ ჰქამ ასე გამოღებოთ,
ჭიონა მამილამ პატარა ბიჭუნას, რომ-
ღასც ეს-ენაა შოკოლადის ფილა მის-
ცა, — განა დაგვაწუხდა, ძამაკო რომ
გუჯეს?

— არა, მამილა, არ დამვიწყნია, —
მიტოვაც ვჭკარობ.

ტომმა, პირველ დღეს სკოლიდან რომ
დაბრუნდა, ამაყად განაცხადა, მასწავ-
ლებელი გვამოხელასარაკაო.

— მერე, რა ვიზარა? — ჭიონა მამამ.
— რა მოხარა და, — ნუ ზმარობო.

— დედა, თბილი მინდა.
— აიღე.
— არა, სჭობს შენ მომცე, — უფრო
დილი მუშა გაქვს.

დღეა: პეტი, ნუ იქმევე ცხვირს კოვ-
თი!
პეტი: ჩანგლით შეიძლება?

საქართველო
საბავშვო ჟურნალი
„მეგობარი“

შენი კალთიდან ავერინდი

მელა კახიძე

შენი კალთიდან ავერინდი,
ზეცაში გავჰკარ ირაო.
შენ გამისენი ცის კარი —
ღრუბლებთან საფარიკაოდ.

რაც უფრო წამოვიზარდეთ —
ცრმული გვიძიმებს წამწამებს;
გახარებს ჩვენთან ყოვნა და
ჩვენი სიშორე გაწამებს.

შენ გაგვიფრინდა ნაადრევე,
რაც შენთვის წინათ ყოფილა,
ადრე ამოსენ ნაადრევე
ცხოვრების წილადობილა!

შენს ხელებს, ასე სათუთებს,
დარშიც ხომ აკანკალებდათი...
შენ ჩვენ სინაზე გვანაუქე
და გახდი მავარამკალებია.

შენ ჩემთვის ზიდე, დედილავე,
დარდი პირგამეტებულად,
შენ ერთადერთი მეგულები,
ჩემთვის ვინც გამეტებულა!

შენი კალთიდან ავერინდი,
ზეცაში გავჰკარ ირაო,
შენ გამისენი ცის კარი —
ღრუბლებთან საფარიკაოდ!

ამღერდნენ ნაკარულთა

ჟოზეფა იანაქიაუღე

ვით ტყეში ეაზმა ველურმა
გაათამაშოს ლერწები —
ისე მომრავლდნენ სხივები, —
მიწაც მსუყდება ეწერი,
გართული არი ბუნება
საგაზაფხულო ფერწერით,
იმ ეაზებს გულში ჩავიკრავ, —
სხივებზე გადავერწვები!

წამოშრილდნენ ხეები,
ამღერდნენ ნაკარულთა,
მინდვრები გალაღებულან, —
მშის ხელით დასატულთა,

ხეებში ნისლი აბოლდა,
შეებით სუნთქავენ ხნულთა,
ერთმანეთს ეხმატკობილება
ლამაზი ფერი უღვეი!

უშენოდ, მზეო, სიცოცხლე,
არც იქნება და არც არი! —
შენს გამოჩენას ყოველი
მოელის გულისფანცქალით,
გაღმომღერე სხივები
და გააღვივე მარცვალი,
სადაც სიმბნულე ლავისვდეს —
სინათლის ჩქერი დასძარი!

თარგმანა მ. კახაბაძემ

მხატვარი ბაიოზ ფოსანიშვილი

ჩანთური შირ ჩაღმა

ბრაზილიის ქალაქ სან-პაულოში ინახება წიგნი, რომლის ფურცლები უფანდო ფოლადისაა. წიგნი 1000-ვერლიანია და ტონანახარები იწინის. ამ არჩვეულებრივ წიგნში სან-პაულოში ოთხიას წლის ისტორიაა ჩაწერილი.

შეღატათების ბულისთბისი

მარტინა-ფრანკა — სოფელია იტალიაში. ამას წინათ, მისი აველა 800 მცხოვრები, ბავშვებიოა და ბარგი-ბარხინთი, მახლობელ ზორცვერ ეკლესიაზედა. საქმე იმაშია, რომ იტალიური ენისთი თანახმად, დასახლებულ-ლ პუნქტიო, რომლებც წუდის დონიდან 875 მეტრზე მაღლა მიდებარებოენ, სხვა-დასხვა შეღავათიო სარგებლობენ.

მარტინა-ფრანკა წუდის დონიდან 800 მეტრზე მიდებარებოა. და აი, შეღავათი-ბით რომ ისარგებლობს, იგი 75 მეტრით მაღლა ვადასახლდა.

უაჩუალო გვინთი

ერთ დღეს, კუნძულ სარდინიაზე გვიმა ტომრებიო უჩვეულო ტვირთი მიიტანა. ეს იყო იტალიის აჟღებში მოგროვილი ორ ტონაზე მეტი ქიანველა. ტომრები ტაქშიო დაცალოს. პაწაწინა „მეომრები“ მუსსის აჯ-ლებზე ბავშვ მწერებს, რომლებიც ძვირფას კორპის მუხებს აზიანებენ.

სსწაულომრგვედი ლითონიანი

რკინის, მარგანეცის, ბრომის, იოდის, დარიშხანის, კობალტის, ბორისა და სხვა ბევრი ლითონის გარეშე ვერ იარსებებს ვერც ერთი ცოცხალი არსებო, ცხოველი იენება ის, მცენარე თუ ადამიანი, თუმცა ეს ლითონები ორგანიზმიო მეტად უმნიშვნელო

რაოდენობითაა — ერთი მეათასედლიდან ერთ მეშვიდედილ პარცენტამდე.

მაგალითად, იოდის ნაჟღებობის შედეგად აღამინა ჩაყვით ავადღებო; ხოლო სისხლში მახლობლის, კობალტის, მარგანეცის შემარბის სისხლნაჟღებობის იწვევს.

თუ მეცნარე ვერ იღებს საქირაო რაოდენობის ბრას — მისი ღვარის, ფთხობებისა და ფესვების წრდა ვერღებოა.

როცა ნიადაგი ლარბიაო თუთიოთი, ციტრუსებს თუფარღებოთ ბრინჯაოს ავადღეო-ფოა — ფთხობზე უკეთილი ლაქები ჩნღებო, ხოლო ნაყოფი არ იზრღებო.

ველები და ტრაპტორი

გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის ერთ-ერთი სოფლის მცხოვრებლებს სზირად შეუნუნუნაო, როგორ მიხედვეო ტრაპტორის ფებადღებ ორი მელა.

პირველად უველას უჯვირად ეს ამბავი, შემდეგ კი მიხედღენ: ხანის დორს ტრაპტორი თავისი ბუღებებს ანგრევედა და მუღებოც იოლადა იქვერღენ მაღლა ამორიღო თავ-ველას. ტრაპტორი რომ არა, მუღებს „სა-კუთარი ხელთი“ მოუწვედათ მისის თბრა, ან კარგა ხანს უღდა ეღარაწათ სორიოებ-თან თავიანთი მსხვერპლისთვის.

რომელი წელი ლაღაპ

ჩვენთან 1968 წელი ლაწყო. ინდოეთში კი ერთდროულად ოთხი ახალი წელი აღ-

წინის: 1887-ე წელი — საღივების წელი-ღარცხვისა, 2028-ე-ჯიკარბობის წელი-ღარცხვისა, 2492-ე — ჭინის წელი-ღარ-ცხვისა და 2508-ე წელი — ბუღას წელი-ღარცხვისა. ერთაში 1885-ე წელი იაპო-ნაშიო წელიღარცხვას იწვევებ იმ დღიდან როცა ტახტზე ადის ახალი იმპერატორი. თუ ვიანგარიშებო მითიური წელიღარ-ცხვი — „სამეაროს შემწინადა“ — მაშინ ჩვენ ახალწლის შემდგომი მთავარი მუღა მიავგელოცო 7478 წელიო!

დეღამიწა ბრუნვას აწაღებს

უწუტესი ვიანგარიშებით დეღამიწა, რომ თავისი დღერბის გარშემო დღეამიწის ბრუნვად თანდთან — უვეღლოლორად 0,0018 წამით ნეღდებოა თუ შენდღეშო აქე გავრღღებოა, მეცნეროა აზრით, ბუთი მი-ლიანრიდ წლის შემდგომ დეღამიწა სულ შეწყეტს ბრუნვას.

ბავშვებო, ამ ახალ წელს ვა-მომცემოლოსა „ნაკა დ ლ ო“ თქვენს ბიბლიოთეკას მრავალი ახალი, კარგი წიგნიო შეა-ცხებს.

უკვე ვამოვიდო: ქარ-თული ხალხბრიო ლექსების კრებულები „მ ზ ე ო . ა მ ო ლ ი , ა მ ო ლ ი“ ვინ იცის, პაროფელ-ბა ხალხბა როდის შეთხბას ეს ლექსები, როდის ჩააქსოვა მათში თავისი გულიწინადებო, რამდენი საუფუნე ვაჟოა მას შემდეგ და მარცხ, ამ ლექსებს

ჩვენთვის არ ღაღურავთო თავიო პოეტურბოა და სიცხე-ველო. წინს კიდევ მეტი მომ-ხილვოლა შემამბა ბელა ბერ-ძენიშვილის შესწინაშე ვაქმა ილუსტრაციებო.

ა. ვ ა ი დ ა რ ი ს ჯ ა ლ ა პ ა რ ი «ც ხ ე ლ ი ქ ვ ა», რომელიც თქვენი საუფარელი მწერალი თავისებურად მგწნებარედ მო-ვეთხობრბს ორ ადამიანზე. ერთი მათგანი პატარა ბიჭია და მეორე — მეგრისწინახველი მო-ხუცი; ერთი ახლა იწვებს ცხო-ვრებბს, მეორე — თითქმის ამ-

თავრებს და ეს წარსული ცხო-ვრება ამ ბერაკიცხას. უვეღა-ფერში საზაღლოთო და მისა-ბაძია იმ ბიჭისთვისაც და თქვენთვისაც, ბავშვებო.

წიგნი საინტერესოდ დასა-ზარათა თქვენითვის ცნობილმა მხატვარმა შალვა ცხაღემემ.

მეგრად ელი ო ზ ე მ ვ ი-ლის, ლ ი ლ მ ლ ე ბ ი და შ ვ ე-ლი შ ვ ე ლ ი ა. ამ წიგ-ნი შ ა ლ ვ ა ზ რ დ ა მ წ ე რ ა ლ მ ა მი-წი დევილად დახატა დიდედმე-ბისა და შეიღაშვილებბის საო-რად ფიქშიო ურთიერთობა. წი-გნი საინტერესოდ იკითხებო.

ს ა ბ ა ვ შ ვ ო კ ა ლ ე ნ დ ა რ ი „თ ა ნ ა მ გ ა ჯ ო რ ი“, რომელიც თქვენ ამოიკითხავთ მეგრ საუფარადებო და საინ-ტერესო ცნობებს, მხატვრულ ნაწარმოებსა და არცეა-ღარ-ი-ვებბს.

აუხმის ბოლოს ბიძაჩემმა იკითხა:

— აბა, ვინ საით ახლა?!

— ბაღნები ჩემთან, ჩაიში — თქვა ბიცოლა-ჩემმა და სუფრის ალაგებას შეუდგა.

— მე მამასთან!—თქვა ჩემმა უმცროსმა ბიძაშვილმა მარინემ, შერე შემომხედა და დაამატა:—არა, სადაც ჯუმბერი წავა, მეც იქ მივდივარ...

— შენ საით გირჩევნა, ბიძიკო?—მკითხა ბიძაჩემმა. ბიცოლაჩემის მომერიდა და ხელად არ ვთქვი, რომ ერთი სული შვონდა, სანამ ბიძაჩემს საფუტკრემ წაყვიბოდი.

— მე და ჯუმბერი შინ დავჩრები, ვითამაშებთ,—თქვა უფროსმა ბიძაშვილმა ჭიჭიკოძი.

— ბი, ბი, ბი!—ჩაიჭიჩქილა ბიძაჩემმა,—თორმეტი წლის კაცი ვითამაშებს, რა კაია!

— თქვენში შინა კი ვიცი მე!—ხმას აუწია ბიცოლაჩემმა,—დაიწყებენ ახლა ციყვებივით ხიდან ხეზე ხტომას... არა, შინ ვერ დაგტოვებთ.

— ხეზე არ ავალთ, ბურთს ვითამაშებთ!—დაიჩემა ჭიჭიკოძი.

ბიცოლაჩემმა წყალი გადააწურა—არა, შინ ვერ დაგტოვებთო.

— რა გაჩხუბებთ?—ღინჯად თქვა ჭიჭიკოს უმცროსმა ძმამ ნუზარმა, — ორი — მამას წაყვება, ორიც — დედას... შინ ბოჩოლა და ყურმაიე დარჩებიან...

— ყაბულს ხარ, ჩოღურა?—ჭკითხა ბიძაჩემმა მარინეს (მარინეს წინა გბილი აკლია და ძმებმა ჩოღურა შეარქვეს).

— კი!—თავი დააქნია ჩოღურამ და ჩემსკენ წამოვიდა.

— აბა, ვინ ორი აქეთ—და უნ—იქით?—თქვა ბიძაჩემმა, —სამეშაო იარაღები უნდა გაგანაწილოთ...

ხუმრობდა ბიძაჩემი, თორემ გასანაწილებელი არაფერი იყო: ბიცოლაჩემის მხარეს ჩაის კალათი და გოდორი უნდა

შოთა რუყვა

მატარაი

ზურაბ ფორჩხიძე

შეიშლება ჩვეყანა

წასულყო, ბიძაჩემს წასაღები არაფერი ჰქონდა, ყველაფერს საფუტკრეში ინახავს.

ისე გადაწვიდა, როგორც ველოდი. რომ შემბატყვეს, მე საფუტკრეში წასვლას ვაპირებდი,—ყველაში ჩემსკენ გადმოღებნენ...

— აბა, შენ იცი, ბაღნებს თვალი არ მიაშორო!—დაუბარა ბიძაჩემს ბიცოლაჩემმა და გზას მარტო გაუყვა, ჩვენ კი საფუტკრისაკენ მიმავალ გზას დავადგეით...

წყნარი, მზიანი დილა გვახალისებდა. მივეყვებოდით აკაციების ხეივანს... თუთრი ყვავილით დახუნძლულ აკაციებზე ფუტკარი ზუზუნებდა და ყვავილის დამათორბელი სურნელები გვაბრუნებდა.

— მოვედით!—თქვა ბიძაჩემმა და საფუტკრის ტიშკარი შეაღო... პატარა „ოდებით“ სასვე გზოში შევედით. საფუტკრე კი არა, პატარა ქალაქი: პატარა სახლები, პატარა ქუჩე-

ბი და შესახვევებიც კი... მთელი გზო უსამველოდ ზუზუნებდა და უტოვალეი რუხი წერტილი ერთმანეთში ირეოდა. ზოგიერთმა პირდაპირ ყურებთან ჩამიზუზუნა, ზოგი თავზე გადამეგვლი; შვეშინდი და გაეჩქვი... ყველას გაეცინა, ჩოღურამ კი ისეთი კისკისი აიტემა—თვალებზე ცრემლები მოადგა.

— ნუ გეშინია, ბიძია, ნუ გეშინია,—მამშვიდებდა ბიძაჩემი,—გაქცევა უარესია... სკებს წინ თუ არ დაუდგები, ფუტკრები არას გერჩიან.

— არა, აქ ვიქნები, ტიშკრიდან გიყურებთ...

— შემობდი. თუ კბენა უნდა, მაქაც მოგაგნებს,—მეძახის ნუგზარი.

— მოდი, ჯუმბერ, მოდი.—მებუნება ბიძაჩემი,—მშიშარი მეფუტკრე სად გაგონილა?..

გაბებდეს და შევედი. თანდათან შევივრე რუხი წერტილები ზუზუნს.

საფუტკრე მავთულის ბადითა შემოღობილი. შესასვლელში ფარდული დგას. აქ ბიძაჩემი ხელსაწყობებს ინახავს. აქ არის კასრები, სკები, ჩარჩოები, ხელოვნური ფიჭა და კიდევ სხვა კასრები, რომელთა სახელები, ალბათ, მეფუტკრემ იცის... ბიძაჩემმა ჯერ მივიღე საფუტკრე შემოიარა, ყველა სკა გულდაგულ შეათვალიერა, მერე ფარდულში თავსაბურავი მინახა, თავზე ჩამოიფხატა, ხელში პატარა ხელსაწყო დაიჭირა, მეომი, საბურველს ეძახიან. შიგ ცეცხლი აახთო, — უალოდ იწვიდა რაღაც და ბოლავდა, საამო სურნელს აქმევდა: ალბათ, სანთელი თუ იწვიდა.

ბიძაჩემმა ერთ სკას თავსაბურავი გადააძრო და მუშაობას შეუდგა. სკიდან ფუტკრის ისეთი ხვეული ამოვარდა, — მე სუნთქვა შევაჩრქე. ბიძაჩემმა სკამი შავი ბოლი ჩაპტერა; წამით მიწყდა ფუტკრების ხვეული. მერე სკიდან ფართო ჩარჩო ამოიღო, ფუტკრებით გაჭედო ჩარჩოს ჯერ ერთი მხრიდან, მერე მეორედან საგულდაგულოდ გახედა, დააკვირდა და ისევ სკამი დააბრუნა. მერე, ისევ ჩაბერა და ისევ ამოიღო ჩარჩო. სკამი, უთავგრესად, რვა ასეთი ჩარჩო ყოფილა; ზოგში მეტი, ზოგში ნაკლები... მე კისერე წავივრძელო და უსიტყვოდ მივჩრდილდი ფუტკრების ჯგროს. ამდენი ფუტკარი ერთად არასდროს არ მინახა და უნებურად წამოვიძახე:

— აუ, რა ამბავია!
— ათამული იქნება? — გამომეხსმურა ჭიჭიკო.
— რასი.
— არა გცოდნია, სკამი ორმოცი ათასი ფუტკარია, — თქვა ნუგზარმა.

— შენ რა იცი?
— ვიცი, მამამ თქვა!
— ახლა რას აკეთებს ბიძაჩემი?
— დედაფუტკარს ეძებს.
— დედაფუტკარს?

— ჰო, ფუტკრებს დედა ჰყავთ... იგი მათი უფროსია, ყველა იმის ტყუაზე დაღის.
— ბიჭოს! — გავიკვირე და უფრო წავივრძელო კისერი. თანაც შემშურდა, რომ ჩემზე უმცროსმა ნუგზარმა რამდენი რამ ჩემზე უკეთ იცის. გულში მეფიქრობ: „რატომ უნდა იცოდეს ჩემზე მეტი მაგ ლიპიანმა?“

— მერე, რატომ ეძებს დედაფუტკარს?
— უნდა გაიგოს — სკამი მეორე დედაფუტკარი ხომ არ გაჩნდა.

— მერე რა, თუ მეორე დედა გაჩნდება?
— ორი დედა არ შეიძლება, აირევა ოჯახი; ერთ-ერთი დედა წავა და ფუტკრები გაჰყვებიან.
— მეზე?
— მეზე, თავს ვინ დაამზადებს? ამიტომ, მეფუტკრემ უნდა იცოდეს, რა ხდება სკამში, — გამოცდილი კაცით მისხნის ჭიჭიკო.

— იპ, რა იცი შენი! — ედავება ჩოღერა.
— თუ გინდა, ჰკითხე მამას!..
— მამა!
— რა იყო, გოგო?
— ფიჭას არ მოგეცემ? —

— სულელო! — გაუჯავრდა დას ნუგზარი — ეს ფუტკარი ჩემი კი არაა, კოლექტივისაა!
— მერე რა, რომ კოლექტივისაა, პატარა თავლი მოგეცეს, რა იქნება! — უკან არ იხევს ჩოღერა, — მამა, გვაჭმევ?

— მასაღე, გოგო, ერთი! — წყრება ბიძაჩემი და ხელში ჩარჩოს ატრიალებს, შიშველ ხელებზე აუარებელი ფუტკარი ეხევა.

— ბიძაჩემს არ ეშინია?
— მეფუტკრეს სცნობენ ფუტკარები, — მარწმუნებს ნუგზარი, — მას არ დაეძინენ...
— არც მეფუტკრის ბავშვებს? — კითხულობს ჩოღერა.
— ბიჭებს — არა. გოგოს — კი! — ეუბნება ჭიჭიკო.
— სტუმარს თუ სცნობენ, სტუმარს? — ხუმრობს ხასიათზე დაღვქი მეც.
— როგორ არა, ხანდახან კონცინა კიდევ, — თქვა ნუგზარი.

უცებ, კისერში საშინლად დამცვესლა.
— რა იყო! გვიბნა, ბიძიკო, მაგ უსინდისომ, ხომ?
თვალეზე ცრემლი მომადგა. ბიჭები სიცილით იჭაჭებოდნენ. ჩოღერა ბალახებში ჩავდა და ისე ფრუტუნებდა.

— ოპ, მაგას შეურაცხვეს წვერ-ულავაში! — თანამიკრძნობდა ბიძაჩემი, — არაფერიცა, გაგივლის, ბიძიკო; ფუტკრის ნაკბენი წამალია, — ტანში რეგენტიზმი აღარ გაგივლის.

თვალეში თანდათან მომივიდა სინათლე.
— შენ გგონია, მე არ მკებენ? — მამხვევებს ბიძაჩემი, — მარა შეჩვეული ვარ და, ასე გგონია, თითქოს მეფუტკარია... თორემ წლისა შეგსრული და ჯერ ბიძაჩემისთანა გულადი კაცი არ მინახავს!..

— კიდევ გევიც? — ნიშნის მოგებით მეკითხება ჩოღერა და იკრატება.
ბიძაჩემი განაგრძობს მუშაობას, — ჩაბერავს სკამი, ამოიღებს ჩარჩოს, ჩაბერავს — ამოიღებს. მას ჩვენსკენ არც კი გამოუხედავს, ისე იკითხა:

— შენ იყო, თავლი გვაჭამეო, რომ მეუბნებოდა?

— მე ვიყავი, — პასუხობს ბალახებზე გამოტილი ჩოღერა, — ხელები უკან წაუღია და მიწას დაყრდნობია, ფეხები წინ გაუშართავს და ბალახებზე ათამაშებს, — მე ვიყავი!..

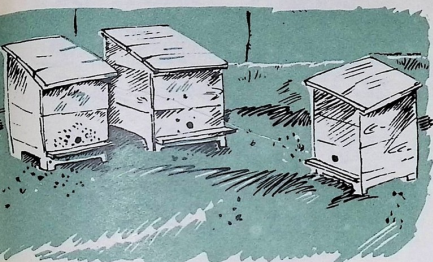
— აა, თქვენ ბრძანებოდით, არა? — ამბობს ბიძაჩემი და ხელში ჩარჩოს ატრიალებს, — თავისი მოყვარული ბრძანებულხართ, ნამეტანი...

— ჰო, ბატონო, გვაჭმევთ თუ არა?
სამართალი?

— რა კანონი, ბატონო?

— ვინც არ მუშაობს, მას ფუტკრები არაფერსაც არ ატყევენ... კარებთან გუშაგები ჰყავთ... თუ რომელიმე ფუტკარი მინ ხელცარიელი მოვა, მას კარებში არ შეუშვებენ, ერთს გააფრთხილებენ და უკან გააბრუნებენ... თუ მეორეჯერაც ხელცარიელი დაბრუნდება, — დარწმუნდებიან, რომ ეს ვაჭაბუკი ზარმაცი ყოფილა და სხვის ხარჯზე ცხოვრობს...

— მერე, რას უხამენ?
— ო, მტერს მოუვიდა, რასაც იმას დამართებენ! — გამოათრევენ და ფრთებს დაეკლვებიან... ასეთია მათი სამართალი!

— ოჰო, — არ მოეწონა ჩოღერას, — მერე, ჩვენ რა ვქნათ, რა ვიმუშაოთ ახლა?

— ნახეთ, ფუტკრებს წყალი სომ არ გამოლევიათ! ნუჯარი პატარა როფთან მივიდა.

— გამოლევიათ წყალი, მამა!

— ჰოდა, ფუტკრები წყურვილით ისრჩობიან, თქვენ კი ფიჭას მოითხოვთ...

— წყალი მოვიტანოთ? —
— წაღით და მოიტანეთ. ნელა, არ იცელქოთ, — ამბობს ბიძაჩემი, — შენ, თუ გინდა, აქ დარჩი, — მითხრა მე.

— არა, მეც ამათ წავეყები, — ვუბნები და მივდივარ; იქვე, მასლობლად, პატარა წყარო მოსჩქვეს. წყაროსთან მისვლამდე ახალგაშენებული ხეხილის ბაღი გავიარეთ... ვაშლის ხეები ახლა იწყებენ ყვავილობას, მისწლები უკვე კვირტშია გამოსული...

— ეს ლუკუმები ჩემი დარგულია, — მანიშნებს ჭიჭიკო მწკრივებად ჩარტივებულ ხეებზე.

— ორმოები მამამ არ ამოთხარა? — შეინიშნავს ნუჯარი.

— მე ვეშმარებოდი!...

— მერე, რას ისხამენ ლუკუმები, ნაყოფი იტყვას? — ვკითხევი მე.

— ლუკუმის ნაყოფის ჭამა ვინ გაიგონა! ლუკუმსა ოთხჯერ ყვავილება წელიწადში, თავსოვანი ყვავილი აქვს, ფუტკრისათვის მისწრება!

ახლა ცაცხვების მწკრივში ჩავიარეთ.

— ესენი მე არ დამირგავს, მაგრამ მამას აქაც ვეშმარებოდი, — ამბობს ჭიჭიკო.

— მცეს! — ისმის ჩოღერას ხმა.

— ეს საფუტკრე ადგილია... ფუტკრის მამული ჰქვია. ეს ბაღი სულ მამაჩემის გაშენებულია. კოლმურწობის თავმჯდომარე უთხრა: — მოგივცია ეს ადგილი, შენ იცი და შენმა ვაჭაბუკმა... ბაღი გააშენე, ფუტკარი შიშაშენე და სოფელს თავლი გვაჭაჭმო... ჰოდა, კიდელ გააშენა; ეს ხეები რომ გაიხრდება, აქ ყვავილი არ გამოილვას; ერთი ჯიშის ხე მორჩება ყვავილობას, — მერევე აყვავდება, მეორეს — მესამე მოყვება და ასე რიგრიგობით.

დიდი ყოფილა საფუტკრე მამული... ცაცხვების ხევიდან ჩავევაკეთ და მიწოდორზე გავდით. იქაც რალაცები გაუშენებიათ მწკრივში, შიგ მწვანე ბალახია ამოსული...

— ეს ის ბალახია, — ამბობს ჭიჭიკო და ნუჯარს იმელოებს, — რა ჰქვია, ბიჭო?

— ეს — პარ — ცე — ტი...
— ძროხისათვის? — ვკითხევი მე.

— არა, ფუტკრისთვის... როცა ხის ყვავილები მოილვას, ესპარცეტე აყვავდება... ესპარცეტე თავსოვანი ბალახია... მამამ თელი გორიდან ჩამოიტანა...

— ხაშურიდან! — უსწორებს ძმას ნუჯარი.

— ეს რა ხეებია თუ იცი? — მემოთხება ჩოღერა.

— წიფლები!
იციხის ჩოღერა, ილიმება ჭიჭიკო.

ნუჯარი დინჯად მისაყვედურებს:

— არც ერთი ხის სახელი არ იცი?

— წაბლებია, ჯუმბერი! — ტრეტკებს ჩოღერა.

— წაბლს ხე არ სჯობია, — ამბობს ნუჯარი.

— იჰ, რა იცი შენ! — ისმის ჩოღერას ხმა.

— ვიცი, მამამ თქვა!

— ფუტკრისათვის ყველაზე ძვირფასი ხე რომელია? — გამოცდას გვიწყობს ნუჯარი.

— აკაცია!
— აკაცია მეორე ადგილზეა...

— აბანოზი, ანუ ეკალმუხა.

— აბანოზი არ მიყვარს, დიდი ეკლები აქვს...

— მამონია.

— არა.
— ბრტყელფურცელა.
— არა.
— მანდარინი.

— შენ დღეს მკურნალობა ჩავიკარად... უფასო, მკურნალობა, მეტი რაღა გინდა, ბიძაძო?...
 — შენც ჩავიკარა? — კეთისა ჩოღერამ წამსა ჩოღეროსა...
 — როგორ არა... მე ყოველდღე მკურნალობენ...
 — სეფეს ცხენს რატომ არ უმკურნალებ? — ვერ ისვენებს ჩოღერა

ცხენის ხსენებაზე ყველას გაეცინა
 — სეფეს ცხენი სამტროდ იყო მოსული და ფუტკრები მტრის არ ინდობენ... ამიტომ მოკლეს...
 — ცხენი მოკლეს?! — გაეკვივრე მე.
 — კი, ფეხი გააკვივივის... — ამბობს ბიძაჩემი და ჰყვება სეფეს ცხენის ამბავს:
 — ერთ მშვენიერ დღეს ეს მწვეპა ბალახი მოსწონებია ჩვეს მეზობელ სეფეს... მოსწონებია და უფიქრია: რცა მე ფუტკრე უნდა მინ წავა, მოდი ამ აბრეშუმოვით ბალახში ჩემი ცხენი თხარაკი, ვაძაღო და გაგასისინო... ასეც უქნია. ჩამოუყვანია, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მისი მერანა და ბალახზე მიუშვია... — ჰყვება ბიძაჩემი და პაპირის აბოღებს.
 — მერე?

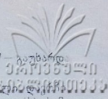
— ჰოდა, ცხენსაც უფიქრია, მე ვარ და ჩემი ნაბადო... დაუწყია ძოვა და ფრუტუნი, — ჩემი პატრონი მიცოცხლოს ღმერთმა, ეს რა საძოვარი მიმივნაო!... მაგრამ ნათქვამია: რაც არ გეერება, არ შევერებაო... უცვია სეფეს მერანს ამ სკვებს შორის, უფრუტუნია და უქნევია ძუა... — ვინაა ეს თავხედი, კულის მინ წუვას რომ გვიბედავს! — ფესზე დამდგარა ფუტკრები... ჯერ, ერთი-ორი ფუტკარი მიუგზავნიათ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, და სეფეს მერანი გაუფრთხილებია: გთხოვო, დატოვო აქურობაო!... შენც არ მომძევლა, ამაყ მერანს ეს წინადადება არაფრად ჩაუღია, პირიქით — ფუტკრის კბენაზე ერთი ნებნტარა, სვისთავის წოდით უთავისებია და გადაუბრუნებია... მახე არ უნდაო! — უსუღოა ფუტკარს და ცხენს ნისლივით დახვევია პირში, ცხვირში, კულის ძირში! ამხტარა და დამხტარა სეფეს მერანი, უფრუტუნია, უფრუტუნია, უტიხივანია... მაგრამ მიეღო სკა თუ დაგვცია — მტრისას! შიგნეტკრებში შეიჭობიან. დაუღურჯებიან, დაუსიყვიებიათ. გაეგუგდებოთ და მიწაზე დაუვლიათ... ირტყა თავში ხელი მერე დღეს სეფემ. მაგრამ გვიღაღო იყო...
 — ახია! — დაასკვანა ნუგზარმა, — რა უნდოდა საფუტკრემი ცხენს!

— ახლა გვაჭმევ? — ისეუ შეასხენა ჩოღერამ...
 ამასობაში, საფუტკრის ჭიშკარი გაიღო და შიგ მოხუცი შემოვიდა, — ჭილღოვანი ქედი ხუზრა და თუთრი წვერი უცანცარედა.

— მიბრძანდით, ექვთიმე ბატონო, მიბრძანდით. ძაღლი დაბმულია!
 — ძაღლი რად გინდა, — თქვა მოხუცმა, — უარესი გყავს ამ-ჩემული! — მოვიდა, „კაი გამაზრბა“ თქვა და დაჯდა. ბიძაჩემმა ქისით თუთური მიაწვია. მოხუცმა, სანამ ჩიზნუს ტბინდა, ფუტკრის ამბავი იკითხა; მერე ქისა პატრონს დაუბრუნა და დაუთარა:

— ხელები გვიკეთა, გირგოლა, ღმერთმა, ხელები! აქეთ რომ მოვდივარ, გული მინათდება. გაჩენვავუ და გადასვალაზე იყო აქაურობა და შენ მოაბრუნე. ხუზრაზე ჩაყარე და ფუტკრები მოსაულოიერე... გაიცოცლა ღმერთმა. შენისთანა კაცი სჭირდება ქვეყანას!...
 — ბევრს გვდილობ, ჩემო ექვთიმე, მარა კიდევ ვერ მიწყობენ ხელს... კაცი რომ საფუტკრემი ცხენსა და ძროხას გაუშვებს, რა უნდა ევლავარაყო! — გულისტკივლით ამბობდა ბიძაჩემი.

— მანდაონის ყვავილი კარგია, მაგრამ მთავარი არაა.
 — ბალი მსხალი, ალუბალი...
 — არა, არა, არა...
 — ცაცხვი, ცაცხვი! — იყვირა ჩოღერამ
 — მართალი! — დაუდასტურა ნუგზარმა, — ცაცხვი დიდსანს ყვავილობს და ყველაზე კარგ თავფის იძლევა.
 — რა იგი შენ, მამამ თქვა? — კითხებდა ჩოღერა.
 მივაღვლით საწერებს
 — აი, ჯერ აქ გამოგვყავს ნერგები და მერე აქედან გადავტყავს...
 — ავერ, ჩემი თიხი! აქ ვინ მოიტანა? — იკითხა ნუგზარმა.
 — შე შეონდა, გეჰმან ალუბლებს ძირებს ვუთხონიდი, — უთხრა ჭიჭიკომ.
 — ფუტკრები წყაროსდაც დაგვცდნენ. ისინი რიგ-რიგობით სხდებოდნენ წყლის პირას...
 — წყალს სვამენ! — თქვა ნუგზარმა.
 — ჰო, აქ რომ დალევიათ, აქ წამოსულან! — ატიკტიკდა ჩოღერა
 — არა, ფუტკრები წყაროსზე მაინც მივლენ, აქეთ ყვავილესზე იქნებოდნენ და გზად გამოიარეს...
 ჩვენ მალე დავბრუნდით. ბიძაჩემი ალაპარაკდა:
 — მიოტანეთ წყალი, ხომ?... კარგი და პატრონსი! აბა, ერთი მეც დამალევიეთ!
 თუნი მიიყუდა და დალოა.
 — ოჲ, თქვენ გაიხარეთ!... ახლა მიიტანეთ და მაგ როფში ჩაახსით.
 სანამ ჩაახსამდა, ნუგზარმა როფზე მოსული ფუტკრები ხელით ააფრინა, რომ წყალი არ გადასხმოდათ.
 — გაეგნეს ბიჭო! — გააფრთხილა ჩოღერამ და უკან დაიწვია. მერე ბიძაჩემს მოავლინა:
 — არც ახლა გვაჭმევ?
 — ახლა — კი; ან ხაზეთ, როგორ იცის ფუტკარმა პაკი-ვისცემის გადახდა...
 ბიძაჩემი აკაცობის ჩრდილში შემოვიდა და დაჯდა.
 — როგორ მიგწონს, კუბმერ, ფუტკრის ხელობა... ნაკბენი ისეუ გეწონს?
 — ფუტკრის ხელობა ძალიან მომწონს და ნაკბენიც აღარ მეწონს, — უთხარა მე

— ასეა, ჩემო ბატონო, ახა, ყველას რომ გული შესტკიოდეს, ეს ტყვეები ასე ამოვარდებიდა? რას ჰკავს ასლა ჩვენი ტყე? ფუტყარის ფასი რაა ქვეყანაზე, მარა უტყველ და უყვავილოლ და ქანას, რა ჭაბოს!

— ყველაფერი სათქმელია, ჩემო ეჭითივე, —ხმა შეუწყობოთხუცს ბიძაჩემმა, —წარმოიდგინე, შენ ხარ ჩემი ბატონი, რომ თითო პქტარი ცაცხვის ტყე წელიწადში თითო ტონა თავლს მოგვეცემს!

— აგაშენა ღმერთმა! — ერთი პქტარი აკაციის ტყე რვაას კილოგრამ თავლს მოგვეცემს!

— აგაშენა ღმერთმა! — გაიმეორა მოხუცმა, —ეს კი მიხარია, გირგოლა, რომ ივარჯე და ამ საქმეს მოჰკიდე ხელი... მერე, აგერ ეს ბიჭები ძმებივით წამოგვხრდებიან და მია კია ხელობა შეიღებსაც ასწავლე... რას იწავლიან უკეთესი? იცხოვრობ და ემსახურენ ქვეყანას! ეს ქოროთა ბიჭი ვისია, ვერ ვიცანი, —აინისა ჩემზე.

— ჩემი ძმისწულია, —უთხრა ბიძაჩემმა, —გუშინ გვესტურა.

— ავთანდილის ბიჭია? —თქვა მოხუცმა და გულდაგულ შემბარალურა, მერე თავისთან მიმისხმო და მომხფერა. —მო-ღე, ბაბუა, მოდღ, გამარჯობა შენი!..

— ხელი ჩამოვართვი.

— მოსწრებიან ბიჭი? — აწიფრიფდა ბერიკაცი.

— კი, კია ბიჭი უნდა დადეს, —დაუდასტურა ბიძაჩემმა, —დღეს ფუტყარესაც მოეწინა და გადავივიციქეს!

— რავა, უკმაზა თუ? — გაიღონა მოხუცმა, — ათაა ბაბუა კია! —მერე მოყვა, თუ რთოვო დააკებინა ართხელს ოსჯი ფუტყარეს, —ჩვეულ ღლეს ორს აკებინე, მერე სამს შემდეგ თოსს და აქა ათამდე, კებენ მერე იცინა ამ დალოცვიღებმა, მარა რას ერჩი — მომარჩინეს კაცო!

— უბრალოდ არი — დაეშოვნა, — ბიძაჩემზე, — გიგინეს, — წამალს დაეშოვნა, — წამალა.

— თუ შენ დაეშოვნა, — თქვა, — რა! — მოთმინება დაევიტა ჩო-ღმამ ჩემსა, — ბიძაჩემი ფარდულში შევიდა და იქედან პატარა ღმერთი მოვიტაბა, შედ ფიჭა-თაფლი იღო.

— ბიძაჩემო, — ბიძაჩემმა დაუბრალოდა, — მოხუცმა, ჯერ უკროდ დაეშოვნა ამტკენეს, — მომიხიზეზა, მაგრამ ბიძაჩემმა უთხრა, — მოხუცის პირველი მოსავალია და უარის თქმა არ გაუძღვია!

— ყელი ჩემზე დაეშოვნა!

— აგაშენა, გირგოლა, ღმერთმა, ხელები გიკოცა! — მიფრინოვებდა მოხუცმა.

— ორღებზემა ვალათიანი ქალი ვამონდა, ბიძაჩემმა დაუდა-ხა.

— აინიო, მოდღეი აგერ, ღობესთან, აინიო!..

— ათხრო ღობეს მოდღა და მოგვასალმა.

ბიძაჩემმა დანის წვერით ფიჭა გადაწოდა

— გმაღლობთ, ჩემო გირგოლ, გმაღლობთ! — გუხარად ქალს, — შრომაღლეზე დაგვირიგებენ?

— კი, ბატონო... თავლი არის და, თუ ცოცხელი ვიქნები, მეტი იქნება, თავმჯდომარეს ვეტყვი, თქვენს ოჯახს სამო-კილოგრამით მეტი მისცენ... ვინც აკაციებს რვაას, იმას — მეტი თავლი გეცე არ რვაას და სხვის დაბრუნდაც სტრას, — იმას თავლი კი არა...

— გმაღლობთ, გირგოლ, გმაღლობთ! — გაიმეორა ქალმა და წავიდა, მოხუცი ეჭითივეც აღარ დარჩენილა დიდხანს, დიდი მაღლობა თქვა და, ჯოხის რაკუნით, ორღებზემა გზას გაუვდა.

— ამას ფარდულში შევიტან, —თქვა ჭიჭიკომ და გოზს დასწვდა...

— იღოს მაქ, კაცო, იქნებ კიდევ გამოიაროს ვინმე! — თქვა ბიძაჩემმა, ხელში საბურველი აიღო და სკებისაყენ წა-ვიდა...

სამი დღე ვიყავი სოფელში, და რაც იმ სამ დღეში ვნა-ხე და დაემაზასორე — ერთი კვირასაც ვერ მოვეცემა.

— როლას ამოხვალ კიდევ? — შეკითხებოდნენ წამოსვლი-ვას.

— თუ ბანაკში არ გამგზავნიეს — ამოვალ!

— რა ჯინდა ბანაკში, სმ ზაფხულს ჩვენთან დაისვენე! — მეპატივება ნუნუჯარი.

— ხომ ამოხვალ, ჯემბურ? — მოკლავ, მექარება ჩოღერა.

— მთვლენობისაყე შევასწავლო? — სპირდება ჭიჭიკო.

— მითი მოვონს, ბიძი, აუკურბია? — მეუხნება ბიძაჩემი.

— ამოდი მელით, ამოდი! — კოცნით მაკოცლებს ბიცილა...

— ატკობს დაიარა, ჭიჯარიდან ხელს უკუნეუ ბიძაშვი-ლესს მიძას, ბიცილას...

— არ იცი, მაღლ ავალ თუ ვერა, მაგრამ ერთი რამ კი შე-მიძლის ვთქვა: როცა გავიზრდები და სამეშაო მოვეციდები,

— აუცილებლად მეფუტყარე უნდა გავხდე, — ამ უწყებას და ბა-ლახებს თავსოვანს ყვავილებს რომ ისხამს, აუყველას მოე-მუნებს, აკაციას — და — ცაცხვის ხეივანებს ავანიალტებს და ზედ ფუტყარეს მივცენც...

— ბიძაჩემმა თქვა, მსოფლიოში ყველაზე კარგი ფუტყარი — ქართული რუხი ფუტყარიაო... მეც სწორედ ამ ჯიშის ფურ-ქარს მოვაშენებ!

— მოვა ჩემთან საფუტყარეში, ჯოხის რაკუნით, ბერიკაცი, გა-მილიძებს, აკია გამარჯობას! — მეტყვის და დასძინს.

— ხელები გიკოცა ღმერთმა, ჯუმბურა, ხელუბნი... აქეთ რომ მოვდივარ, თვალი და გული მინათდება... კია ბალი მო-აშენე და ფუტყარიც მოამავლო... შენისთანა კაცი სპირ-ღება ქვეყანას!

საბავშვო მელნები

აიღეთ რკინის აქასი, ზისმუტის წარბატი, შპაბანის წერილად დაფხვნილი მარილები და გავსნათ თბილ წყალში, ერთ-ერთი სხნარი ვიხზართ მელნად: ბატის ფრთის კალმით ანდა ასანთის დერით ქალაღზე დავწერთ რამე; ნაწერი გავსრება და არ დაბტოება. მაგრამ თუ ქალაღს სისხლის წითელი მარილის სხნართი დავასველებთ, ნაწერი მიიღებს იმ სხნარის ფერს, რომლითაც ტმქტი იყო დაწერილი.

თუ ავიღებთ ტანინის უფერულ სხნარს და ბატის ფრთის კალმით დავწერთ, — ქალაღს არაფერი არ დაბტოება, მაგრამ თუ ქალაღს რკინის აქასის სხნართი დავასველებთ, ნაწერი გავსველება.

წყლიან სინქარაში ჩავაწვეთო გოგირდმევა სხნარის ერთი წვეთი და მაგრად შეაწერართ. ბატის ფრთის კალმით დავწერთ ტმქტი, — ქალაღს არაფერი არ დაბტოება, მაგრამ თუ მას გაზურბულთი დუ-

მელის კედლებს მივადებთ, — ნაწერი წამსვი გაშავდება.

საიდუმლო მელნებად ბეკრი ნივთიერება შეიძლება გამოვიყენოთ, მაგალითად, ტკევის აბტკატი, მანქანების ქლორადი, კაღმიუმის ქლორადი და სხვ. თუ ამ სხნარით ნიწერი ტმქტს გავაჩერებთ უპაზღილი ქილის თავზე, რომელშიც კალციუმ-სულფიდა, ნაწერი ადვილად წაიფიხება.

საიდუმლო მელნებით ნაწერი უჩინარია მანამდე, სანამ ამა თუ იმ წესით გამოვამუღავნებთ. მაგრამ არსებობს ისეთი ნაწერთებიც, რომელთაგანაც დამზადებული მელნით ნაწერი ჩვენი სურვილისამებრ ხან გამოჩნდება ხან გაქრება.

ჩაბატრთ ისეთი ცდა: აიღეთ ნიკელის

ქლორიდის მწვანე კრისტალები და გააზურეთ; იგი უპიოელი ფერის ფხანლაღ გააღვიცა. ფხანლაღი ქალხნით წყალში. ასეთი მელნით მწვანე ქალაღზე დაწერილი ტმქს-

ტი უჩინარა იქნება; თუ ქალაღს დამელზე გაათბობთ — ნაწერი შავითი გამოსახულდება მიიღებს, ხოლო თუ ამ ქალაღს წვეთი ოღნავ დანამავთ ნაწერი კვლავ გამოჩნდება.

კვირცხი გრაფინში

კვირცხის გრაფინში ჩაგდება შესაძლებელია, როგორც ფოტოური, ასევე ქიმიური ხერხით, მაგრამ პირველ ხერხზე ვაძღვებით უფრო ადვილია ქიმიური ხერხი; ამიტომ განვიხილოთ ეს უკანასკნელი.

გრაფინი წინასწარ ავავსოთ ნახშირმევაგაზით. ნახშირმევაგაზის მისაღებად აიღებთ კოლბას, ჩაერთო ზიგ წერილად დაქტემავეულ მარმარლის გრად წაბტებებს და დაასხებთ ოღნავ განჯავებულ მარილმევაგას კოლბის თავზე დაცული საკობიდან გამოვყენებ მიღს მოთავსებთ გრაფინის უფლით (ისე, როგორც სქემაზეა ნაჩვენები) და გრაფინი ნახშირმევაგაზით აივებთ. ცალკე სინქარაში მომზადებულ მწვანე კალმით ტტრის სხნარი და სინქარიდან ფრთხილად ჩაახსით გრაფინში, რის შემდეგაც გრაფინს სწრაფად დუცავით თავი კვირცხის წვეთით.

მწვანე კალმით შთანთქმავს ნახშირმევაგაზს და წარმოქმნის კალიუმის მოტასიუმს, რაც გრაფინში აჩენს გაუზურბულ სივრცეს (სიცილიერეს) და კვირცხი, გარეგნად ბაერის წვეცის ვაღლით, გრაფინში ჩაიარდება.

ს ბ ბ ბ

მცენარე ავაგა, რომელსაც ჩვენში ხშირად ასწულულებს უწოდებენ, თავისი სამშობლო მქცხიანში საქაილი სინრაფად იზრდება. მისი ფოთოლი სიგრძით სამ მეტრამდე აღწევს.

მ-10 წლის შემდეგ მცენარეს უეითარდება 12-მეტრიანი სიმაღლის ღერო.

მქცხიანში ავაგა დიდი სამეურნეო მნიშვნელობის მცენარეს წარმოადგენს. მისი მოსავალი რომ გაზრდილიყო, ძველად ლცეცხსა და შესაწირაგებს უდგენილდნენ, თაყვანი სცემდნენ ავაგას ქალღმერთის მიპოუკლას. რა სარგებლობას აძლევს თავისი თანამეშაველეთ ავაგა, ასე რომ გაუღმერთებიათ?

ავაგას ფესვზე აქვს საკმაოდ სქელი და ხორციანი ფოთოლი, რომელიც სიგრძით 3 მეტრს, წონით — 10 კილოგრამს აღწევს, მისი კიდებები მასვილობლიანი ეკლებითაა შემოხილი, წვერო კი მავარი ნემსისმავარი ეკლით მთავრდება. ფოთოლი სიგრძეზე დაქსელილია ბოჭკოვანი ძარღვებით. ფოთოლს ტტენენ „ნემსიანი“ წვეროს, რომელსაც თან მოჰყვება ბოჭკო, და ღებულობენ „ნემს

დაფითა“, რომელსაც ხმარობენ საკვარავად, საღვცხებად, ლურსმნებად და ქინძისთავებად.

თითოეულ ავაგაზე ყოველწლიურად შეიძლება მოტრანდ ოცი ფოთოლი, გამოჰყონ მისგან სიხალის სახელოწოდებით ცნობილი უხეში ქსოვილი და დაამზადონ თოთყი, ბაერები, მამაკები, ბაღებები, ფესისამეღები, ჩანთები და სხვ.

ავაგას ფოთლის რბილ ნაწილს, რომელსაც მტავე გემო აქვს, საკვებად იყენებენ.

ავაგას ბოჭკოსაგან და ფოთლის კანისაგან ამზადებენ ქალაღს, ფოთლის რბილი ნაწილისაგან — საპონს. ავაგას გამხმარი ფოთლებით ხუზავენ ქიხებს.

ფოთლის შუაგულში გამორჩეულ კვირცხს ტტრანი, ამოჭრილი „ჯამში“ დგება ტტბილი წვენი, რომელსაც ესპანურად „ავაგამილი“ ეწოდება, რაც

საპირო რამაქონება

1. რკინის აქსაბი
2. ზისმუტის ნიტრატი
3. შხაპანი — სპილენძის სულფატი
4. სისხლის წითელი მარილი
5. ტანინი
6. ვაგირდმევა
7. მარმარილო ან კირქვა
8. ტუფის აცეტატი
9. მანგანუმის ქლორიდი
10. კალციუმის ქლორიდი
11. კალციუმის ან ნატრიუმის სულფიდი
12. ნიკელის ქლორიდი.

განყოფილება შიპაეს დოცენტ
აპ. გუნაძეძე.

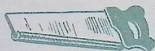
ნიშნავს „თაფლის წყალს“, ამ წვენში უხვად არის შაქარი.

„აქვამიელისაგან“ დუღილის შედეგად დებულაბენ ალკოჰოლიან სასმელს — „ბუფეტს“. ერთი აგავა ათი თვის განსაჯელბანში, ყოველდღიურად იძლევა ხუთ ლიტრ „თაფლის წყალს“.

მექსიკელები აგავს ღერობიდან ნამცხვარს აცხობენ, სოლო ფოთლების, ღერობისა და ფესვისაგან ხდიან სპირტს. გარდა მექსიკისა, აგავა კარგად ხარობს ბრაზილიაში, პერუში, საფრანგეთში, ესპანეთში, იტალიაში, ალჟირში. აგავა ჩვენში გამოიყენება როგორც დეკორატიული მცენარე. იგი შეიძლება ნასთო ლენინგრადში—ყაზანის ტაძართან, მოსკოვში — კრემლის კედელთან, მკვი ზღვის სანაპიროზე. შეიძლება მისი გახარება ოთახის პირბორეში, თბილის ქვეყნების ბაღებსა და სკვერებში.

ანა ნოსვაძე

რეზინის მილი სივრცეზე გაჭერი და ხერხის პირის ისე ჩამოაცვი, როგორც ნახატზეა ნაჩვენები: შენი დაზღვეული იქნები შემთხვევითი დაზიანებისაგან და არც ხერხს დაუზღუნდება პირი.

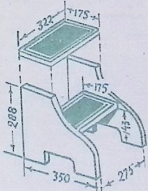
მძიმე კიბებს გაუპიეთ ასეთი საგორავი და მას ადვილად გადაიტან ერთი ადგილიდან მეორეზე.

2: 4 მმ დიამეტრის მავთულისაგან, ცხელი ქვებების ან სხვა საოჯახო ჭურჭლისათვის, შეგიძლია გააკეთო ასეთი ქვესადგამი და დედას ამ პატარა ყურადღებით დიდად ასიამოვნო.

თუ ბავშვი პირსაბანს ვერ წვდება—მისი ყოველთვის ხელში აყვანა არც თუ ისე იოლი საქმეა; ესეც რომ არ იყოს, თვითონ ბავშვსაც არ სიამოვნებს ხოლმე ასე

პირის დაბანა... თუ გააკეთებ ასეთ „სართულბიან“ სუამს,—შრომა უქმად არ ჩავივლის: პატარები შენი დახმარების გარეშე და, რაც მთავარია, ხალისით დაიბანენ პირს.

მხატვარი
ვახტანგ
ჯაფარიძე

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სიღნაღის
ბარაშხანი.

რავის
მთები.

